Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1938 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 208 (9854). • 1990 йил 31 октябрь • чоршанба • Баҳоси 3 тийин.

М. С. Горбачев Москвага қайтиб келди

ССЖИ Президенти М. С. Горбачев 29 октябрь куни Париждан Москвага қайтиб келди. У Испания қироли Хуан Карлос 1 нинг таклифига биноан Испанияга расмий ташриф буюрган эди, сўнгра Франция Президентининг таклифига биноан шу мамлакатга ташриф буюрди.

Аэропортда М. С. Горбачевни ССЖИ Вазирлар Кенгашининг Раиси Н. И. Рижков, ССЖИ Олий Кенгашининг раиси А. И. Лукьянов, ССЖИ Президентлик Кенгашининг аъзолари В. В. Бакатин, В. И. Болдин, В. А. Крючков, Ю. Д. Маслюков, В. А. Медведев, Ю. А. Осипьян, Г. И. Ревенко, С. С. Шаталин, Д. Т. Язов, А. Н. Яковлев, КПСС Марказий Комитети Бош котибининг ўринбосари В. А. Ивашко, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Кутиб олувчилар орасида Испаниянинг ССЖИдаги муваққат ишлар вакили Э. Панез, Франциянинг ССЖИдаги муваққат ишлар вакили М. Песик бор эдилар.

(ТАСС).

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг мажлиси тўғрисида

АХБОРОТ

30 октябрь куни Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг сессияси ўз ишини давом эттирди.

Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлари Ўзбекистон ССЖнинг иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришнинг 1991 йилги асосий кўрсаткичларини, шунингдек республиканинг 1991 йилги давлат бюджети асосий кўрсаткичларини ва Ўзбекистон ССЖнинг 1989 йилги давлат бюджети ижроси тўғрисидаги ҳисоботни муҳокама қилишга киришдилар.

Биринчи масала юзасидан Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгаши раисининг ўринбосари, жумҳурият давлат режалаштириш комитетининг раиси Б. С. Ҳамидов, иккинчи масала юзасидан Ўзбекистон ССЖ молия вазири И. И. Маматисаев маъруза қилдилар.

Маърузалар юзасидан бўлган музокараларда Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлари — А. Х. Тожиев (478-Қипчоқ сайлов округи), Ш. Шоабдураҳимов (4-Янгиобод сайлов округи), К. Сандов (450-ал-Хоразмий сайлов округи), А. Муҳаммадқулов (311-Пайариқ сайлов округи), С. Ч. Чегебоев (205-Қарши сайлов округи), Муҳаммад Солиҳ (Салай Мадаминов) — (35-профессор сайлов округи) қатнашдилар.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан сессия тегишли қарорлар қабул қилди.

Сўнгра Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлари бир қанча қонун лойиҳаларини муҳокама қилишга киришдилар.

«Ўзбекистон ССЖдаги мулкчилик тўғрисида» (иккинчи муҳокама) ва «Ўзбекистон ССЖда кордонлик ҳақида»ги қонунларнинг лойиҳалари тўғрисида Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши иқтисодий ислоҳот ва маҳаллий ўзини ўзи бошқариш комитети раисининг ўринбосари Э. Н. Хўжаев маъруза қилди.

Музокараларда Ўзбекстон ССЖ халқ депутатларидан В. А. Паттаев (245-Фрунзе сайлов округи), А. А. Аветисов (433-Риштон сайлов округи), Т. М. Тўлаганова (5-Назарбек сайлов округи), М. И. Шерматов (147-Ильич сайлов округи), Т. Норбоев (321-Каттақўрғон сайлов округи), И. А. Гамбург (392-Ховос сайлов округи), В. С. Крупин (177-мактаб сайлов округи) сўзга чиқдилар.

Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлари «Ўзбекистон ССЖда мулкчилик тўғрисида»ги қонун лойиҳасини пишиқтириш учун Ўз ССЖ Олий Кенгаши комитетларига юборишга, «Ўзбекистон ССЖда кордонлик ҳақида»ги қонун лойиҳасини эса биринчи муҳокамада қабул қилишга ва уни ҳам пишиқтириш учун Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши комитетларига юборишга, шундан сўнг умумхалқ муҳокамаси учун жумҳурият матбуотида эълон қилиб, сўнгра Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг навбатдаги сессияси муҳокамасига киритишга қарор қилдилар.

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши раисининг ўринбосари Б. И. Бугров «Ўзбекистон ССЖда халқ депутатларининг мақоми тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳақида маъруза қилди.

Шундан кейин депутатларнинг сўровлари ижро этилиши ҳақида Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши сессияси котибиятининг раиси Қ. Т. Ризаев ахборот берди.

«Ўзбекистон ССЖда халқ депутатларининг мақоми тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳақида маъруза юзасидан бўлган музокараларда А. В. Горностаев (176-Навоий сайлов округи), С. Ш. Мирзаев (6-Оқтепа сайлов округи), М. Ж. Жўраев (224-Муборак сайлов округи) қатнашдилар.

Қонун лойиҳаси асос сифатида қабул этилди ва қўшимча равишда пухта ишлаб чиқиш учун Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг комитетларига юборилди.

Олий Кенгаш сессиялар ўртасидаги даврда Ўзбекистон ССЖ Президенти чиқарган фармонларини тасдиқлади.

Сессия ишида Ўзбекистон ССЖ Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. А. Каримов қатнашмоқда.

Сессия ўз ишини давом эттирмоқда.

ВИЗИТ ТУГАДИ

ПАРИЖ, 29 октябрь. (ТАСС махсус мухбирлари Юрий Лопатин, Виктор Хреков). Баъзан расмий протоколнинг бузилиши самимий, қизғин, норасмий муносабатларнинг далили бўлиб хизмат қилиши мумкин. Бугун эрталаб ССЖИ Президенти М. С. Горбачев ва Франция Президенти Ф. Миттеран илгари белгиланган программага зид равишда Рамбуйдаги қалъага Париждан битта автомобилда келишди. Бунда гап, икки давлат бошлиғининг бензинни тежашга қарор қилганликлари тўғрисида эмас, балки улар мулоқотнинг бир дақиқасини ҳам бекор кетказмай, М. С. Горбачев кеча расмий амалий ташриф билан келган заҳотиёқ бошланган мулоқотни йўл-йўлакай давом эттирганликлари тўғрисида бормоқда.

Франция пойтахтидан тахминан 80 километр нарида жойлашган Рамбуйдаги қалъа XIV асрда қурилган. Бу қадимий француз меъморчилигининг дурдоналаридан биридир. Бир вақтлар у ерда қироллар яшаган, ўтган асрнинг бошларидан қалъа Франция давлати бошлиғининг шаҳардан ташқаридаги доимий қароргоҳига айланган.

(Давоми 3-бетда).

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

БАҒДОДГА САФАР НИМАЛАР БЕРДИ?

● МАЪЛУМКИ, СССР президентлик кенгашининг аъзоси Евгений Примаков шу кунларда Ўрта Шарқда ўзининг иккинчи сафарини амалга оширмоқда. Бутун жаҳон жамоатчилиги, барча мамлакатлардаги ахборот воситалари Е. Примаковнинг Ироқ президенти Саддам Хусайн билан ўтказадиган иккинчи учрашувига катта умид боғлаган эдилар. Ҳатто, Ироқ босқинчиларининг қилмишларини қоралашни кўзда тутадиган иккинчи резолюцияни қабул қилишга чоғланган Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгаши ҳам бу учрашув натижаларини кутиб, ўз мажлисини кечиктириб турди. Ҳамма Бағдоддаги мулоқотлар Форс кўрфазидаги ҳарбий тангликни тинч йўл билан ҳал этишда бирон-бир ижобий йўл очади, деб ўйлаган эди.

Учрашувларнинг натижалари қандай бўлди? Охирги хулоса чиқаришга ҳали эрта бўлса ҳам шуни айтиш мумкинки, бу мулоқотлардан кўзланган натижа чиқмади. Би-би-си ахборотларига қараганда бу мулоқотлар ижобий муддаога олиб келмади.

Совет Иттифоқи телеграф агентлиги Бағдоддаги учрашувлар хусусида қуйидаги хабарларни тарқатди: СССР Президентининг махсус вакили Е. М. Примаков якшанба куни Ироқ президенти С. Хусайн билан учрашди. Бу учрашувда Е. Примаковнинг АҚШ, Ғарбий Европа ҳамда қатор араб мамлакатлари раҳбарлари билан учрашувларидан келиб чиқадиган хулосалар ўртага ташланди. Бутун жаҳон ҳамжамияти Ироқ қўшинларининг босиб олинган Қувайт ерларидан сўзсиз чиқиб кетишини талаб қилмоқда. Шундай шароитда Совет Иттифоқи Ироқ вужудга келган сиёсий имкониятлардан фойдаланиб қолиши лозим, деб ҳисоблайди.

Рейтер ахборот агентлиги хабарлари бирмунча кескиндир. Улардан келиб чиқадиган хулоса шундай: Совет Иттифоқининг Форс кўрфазидаги ҳарбий тангликни тинч ва дипломатия йўллари билан ҳал этишга қаратилган уринишлари бирон-бир ижобий натижа бермади.

БОШ ВАЗИРНИНГ ТАКЛИФЛАРИ

● БОЛГАРИЯ Вазирлар Кенгашининг Раиси Луканов радио орқали сўзга чиқди. Унинг фикрича, Болгария ҳозирги пайтда ўз бошидан катта иқтисодий қийинчиликларни кечирмоқда. Яқин вақтлар ичида Болгария иқтисодиётида ижобий ўзгаришлар бўлмаса, у тақдирда мамлакатни ҳалокат кутмоқда. Аҳволни тузатиш учун озиқ-овқат маҳсулотларини истеъмол қилиш жараёнларини қатъий тартибга солмоқ лозим.

САЙЛОВОЛДИ КУРАШИ БОШЛАНДИ

● ПОЛЬШАДА яқинда ўтказиладиган президент сайловлари муносабати билан президентликка даъвогар бўлган номзодлар ўртасида кескин сайловолди кураши бошланди. Сайловларга бир ой қолганда бу курашни асосан олти номзод давом эттирмоқда. Уларнинг тўрт нафари — Роман Бартошче, Лех Валенса, Тадеуш Мазовецкий ҳамда Влодзимеж Чимошевичлар бўлажак сайловларда ўз ғалабасига умид боғламоқдалар.

ҚОТИЛЛАР ҚЎЛГА ТУШДИ

● «ИЗВЕСТИЯ» рўзномасининг ўз мухбирлари Миср пойтахти Қоҳирадан хабар бердилар: полиция бўлинмалари ҳамда хавфсизлик кучларининг махсус гуруҳи пойтахтнинг Гиза даҳасидаги кўримсиз бир уйни ўраб олдилар. Тергов маълумотларига қараганда, «Ал-Жиҳод» экстремистик гуруҳининг маҳфий қароргоҳи шу ерда бўлиши керак эди. Маълум бўлишича, шу гуруҳ аъзолари яқинда Миср Халқ Мажлиси (парламенти) раиси Рифаат Махгубни ҳамда унинг соқчиларини отиб ўлдирганлар. Қамал натижасида олти нафар террорчи қўлга тушди. «Ал-Аҳром» рўзномасининг хабарларига қараганда, қўлга тушганларнинг тўрттаси Р. Махгубга уюштирилган суиқасдда иштирок этганликларини тан олдилар.

Э. РУЗВЕЛЬТ ВАФОТ ЭТДИ

● АМЕРИКА Қўшма Штатларининг Скоттсдейл (Аризона штати) шаҳрида саксон ёшга кирган Эллиот Рузвельт вафот этди. Э. Рузвельт Америка Қўшма Штатларининг собиқ президенти Франклин Рузвельтнинг ўғли ҳамда унинг ёрдамчиси эди. Иккинчи жаҳон уруши йилларида Э. Рузвельт АҚШ ҳарбий ҳаво кучлари генерали бўлиб, иттифоқчиларнинг қўшинларини Нормандияга туширишда раҳбарлик қилган. У ҳамиша олий даражадаги учрашувларда ўз отасига ҳамроҳ бўлар эди. Урушдан кейинги пайтда Э. Рузвельт ўз отаси ҳақида китоб ёзди. Бу китоб жуда машҳур бўлиб кетган эди.

ҲУКУМАТ ЎЗГАРДИ

● ЯНГИ Зеландияда яқинда бўлиб ўтган парламент сайловларида ярим асрдан зиёдроқ вақт ичида ҳукмронлик қилиб келган лейбористлар партияси энг катта зарбага учради. Бу сайловларда унга мухолифлик қилган миллий партия ғалаба қозонди. Эндиликда мазкур партия раҳбари Жеймс Болжером ҳукумат тузади. У қасамёдга келтирилади.

ҚАРҒА ҚАРҒАНИ...

● АФҒОНИСТОН қуролли оппозициячилари катта гуруҳларидан бирининг раҳбари Аҳмад Шоҳ Масъуд яқинда Покистоннинг Пешавор шаҳрида журналистлар билан учрашиб, ўзи билан «Афғонистон ислом партияси» бошлиғи Гулбиддин Ҳикматёр ўртасида биргалашиб ҳаракат қилиш хусусида бир битимга келинганлигини эълон қилди. Янги келишувга мувофиқ, афғон янги йили бошланадиган март ойига қадар мамлакатнинг шимолидаги 13 вилоятда сайловлар ўтказилади. Шу сайлов натижаларига қараб Масъуд ҳамда Ҳикматёрнинг таъсир ўтказиш ҳудудларининг доираси белгиланади.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг қарори

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ БАРҚАРОРЛАШТИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ ВА БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИГА ЎТИШ ҚОИДАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгашининг Раиси Ш. Р. Мирсаидовнинг «Ўзбекистон халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг асосий йўналишлари ва бозор иқтисодиётига ўтиш қоидалари тўғрисида»ги маърузасини муҳокама қилиб, қуйидагиларни таъкидлайди: жумҳурият ижтимоий соҳаси ва иқтисодиётининг ҳозирги ҳолати ўтмишда йиғилиб қолган кўпгина муаммолар, халқ хўжалигини ривожлантиришда йўл қўйилган хатолар кескинлашганлигининг оқибатидир.

Ўтмишда ўтказиб келинган Иттифоқ вазирликлари ва идораларининг зўравонлик сиёсати, жумҳуриятга хос миллий-маданий, тарихий-нуфус хусусиятлари ва бошқа хусусиятларни писанд қилмайдиган ана шу сиёсат ишлаб чиқарувчи кучларни нотекис жойлаштиришга, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг Ўзбекистон халқ хўжалиги ва аҳолиси эҳтиёжларига мос келмайдиган бузилган тузилишига, табиий муҳитнинг нормал қайта тикланиши ҳаддан ташқари бузилиб кетишига олиб келдики, бу нарса экология вазиятини беҳиҳоя кескинлаштириб юборди. Аҳоли турмушининг барча асосий кўрсаткичлари жиҳатидан жумҳурият умумиттифоқ даражасидан орқада турибди.

Ижтимоий соҳадаги баъзи ижобий силжишларга, ижтимоий ишлаб чиқаришни ривожлантириш суръатлари умуман Иттифоққа нисбатан бирмунча юқори эканлигига қарамай, жумҳуриятда ижтимоий-иқтисодий кескинлик ҳамон давом этмоқда, баъзи салбий ҳодисалар кучаймоқда. Меҳнат ресурсларидан фойдаланиш муаммоси тобора кескинлашиб бормоқда. Ижтимоий-иқтисодий ўзгартишларнинг суръатлари ва миқёсларига тўсқинлик қилаётган янги омиллар ҳамда тамойиллар вужудга келмоқда. Пул-молия системаси издан чиққанлиги, хўжалик алоқалари бузилганлиги, меҳнат ва шартнома интизоми ёмонлашганлиги, истеъмол бозори номутаносиб ҳолга келиб қолганлиги, моллар ва хизматлар тобора етишмай қолаётганлиги аҳолининг турмуш шароитларига салбий таъсир қилиб, кейинги вақтларда жумҳурият тараққиётида бошланган ижобий ўзгаришларни заифлаштириб қўймоқда.

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши халқ хўжалигини барқарорлаштириш ва бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиш орқали вужудга келган мураккаб аҳволдан амалий равишда қутулиш, ўткир ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этиш мумкин деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг асосий йўналишлари ва бозор иқтисодиётига ўтиш қоидалари маъқуллансин.

2. Бозор муносабатларига ўтиш шароитида жумҳурият аҳолисининг ижтимоий жиҳатдан ночор табақаларини ҳимоя қилиш юзасидан ҳукуматнинг биринчи галдаги тадбирларига, шунингдек мазкур масала юзасидан ўртоқ Ш. Р. Мирсаидов таклиф этган чора-тадбирларга розилик берилсин.

3. Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгаши:

барча поғоналардаги давлат ҳокимияти ва бошқарув идоралари билан биргаликда халқ хўжалигини ривожлантиришнинг белгиланган йўналишлари амалда рўёбга чиқарилишини таъминласин, бу йўналишларни амалга ошириш пайтида Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлари томонидан ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг учинчи сессиясида айтилган мулоҳаза ва таклифларни эътиборга олсин;

истеъмол бозорини ва пул муомаласини тезроқ барқарорлаштириш, аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишнинг, унинг турмуш даражаси пасайиб кетишига йўл қўймасликнинг, меҳнат имкониятларидан янада тўла-тўкис ва самарали фойдаланиш учун шарт-шароит яратишнинг ишончли давлат воситасини шакллантириш соҳасидаги ишни жуда қисқа муддатларда биринчи галдаги вазифа сифатида пухта уюштирсин;

ўз фаолиятини Ўзбекистон ССЖ иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлаш, бошқа жумҳуриятлар билан, ССЖ Иттифоқи билан ва ташқи иқтисодий соҳада ўзаро манфаатли ҳамкорликни ташкил этиш соҳасидаги вазифаларни ҳал этишга қаратсин;

мулкчиликнинг хилма-хил шаклларини ривожлантириш, давлатнинг мол-мулкини меҳнаткашлар иштирокида ва уларнинг манфаатларини кўзлаб давлат ихтиёридан чиқариш ва хусусийлаштириш соҳасидаги чора-тадбирлар мажмуини амалга оширсин;

интизомни, қонунийликни ва ҳуқуқ-тартиботни бутун чоралар билан мустаҳкамлашни таъминлашга алоҳида эътибор берсин.

4. Халқ депутатлари кенгашлари асосий йўналишларни амалга ошириш тадбирлари мажмуини бажариб, қуйидаги вазифаларни биринчи галда ҳал қилишни кўзда тутсинлар:

тегишли ҳудудларнинг иқтисодий ҳолати соғломлаштирилиб, халқ хўжалигини барқарорлаштириш ва бозор иқтисодиётига ўтиш йўналишларига аниқлик киритилсин;

аҳолини, айниқса унинг кам даромадли табақаларини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишнинг ўтиш даври салбий оқибатларини имкони борича юмшата оладиган системаси амалга оширилсин, меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланилсин, меҳнатга лаёқатли аҳоли иш билан таъминлансин;

минтақаларнинг истеъмол бозори халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ва пулли хизмат кўрсатиш ҳажмларини ҳамда турларини кўпайтириш орқали озиқ-овқат ва саноат моллари билан мўл-кўл таъминлансин;

қишлоқ ва қўрғон кенгашларининг, маҳалла комитетларининг мавқеи оширилсин, аҳолининг ижодий ва ишлаб чиқариш фаоллигини кучайтиришга, ҳунармандчиликни ва бадиий касб-корликни, миллий маданият ҳамда санъатни тиклаш ва ривожлантиришга, халқ байрамларини, ҳашарлар ва бошқа маъракаларни ўтказишга оид муҳим муаммоларни ҳал этиш уларнинг зиммасига тушади;

ҳудудни бошқаришнинг иқтисодий усуллари кенг жорий этилсин, кордонлик ривожлантирилсин, ишлаб чиқариш самарадорлигининг ҳудуд захираларидан хўжаликда яхшироқ фойдаланилсин, корхона ва ташкилотларда хўжалик юритишнинг янги илғор шаклларидан фаол фойдаланиш учун қулай шароит яратилсин;

биргаликда сармоя солиш, фан-техника, ижтимоий-маданий, табиатни муҳофаза қилиш ва бошқа фаолият соҳасида иттифоқдош жумҳуриятлар ва минтақалар билан иқтисодий алоқалар кучайтирилсин.

5. Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгаши халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг асосий йўналишлари ва бозор иқтисодиётига ўтиш қоидалари қандай амалга оширилаётганидан Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашини мунтазам хабардор қилиб турсин.

6. Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг Раёсати, Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгаши Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг комитетлари билан биргаликда Ўзбекистон халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг асосий йўналишларини ва бозор иқтисодиётига ўтиш қоидаларини амалга оширишни таъминлайдиган қонунлар ва норматив ҳужжатларнинг лойиҳаларини кўриб чиқиб, тақдим этсинлар.

7. Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши жумҳуриятнинг барча меҳнаткашларига мурожаат этиб, Ўзбекистон ССЖ ҳар бир фуқаросининг муносиб яшашини таъминлаш мақсадида халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг асосий йўналишларини ва бозор иқтисодиётига ўтиш қоидаларини рўёбга чиқариш учун куч-ғайратларни бирлаштиришга чақиради.

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг Раиси
М. ИБРОҲИМОВ.

Тошкент шаҳри.
1990 йил 29 октябрь.

Газетхонларга

Эътиборингизга ҳавола этилаётган Низом лойиҳаси КПСС XXVIII съезди топшириғига мувофиқ тайёрланган. КПСС Марказий Комитети котибияти ва Марказий Назорат Комиссияси Раёсати коммунистлардан, ушбу ҳужжатга қизиқиш билан қараган барча кишилардан ўз мулоҳазалари ва таклифларини бевосита КПСС Марказий Комитети ёки Марказий Назорат Комиссиясига, ёхуд бошқа партия комитетига юборишларини сўрайдилар.

Лойиҳа

КПСС ветерани тўғрисида НИЗОМ

1. «КПСС ветерани» фахрий номи партия XXVIII съездида қабул қилинган КПСС Устави 4-параграфига асосан партия олдида хизматлари бўлган коммунистларни рағбатлантириш учун таъсис этилади.

2. «КПСС ветерани» фахрий номи партияда камида 30 йил фаол ишлаган, партия ташкилотида меҳнат жамоаси ёки ҳарбий жамоада ҳурмат ва эътибор қозонган, меҳнатга, ўз партиявий бурчини бажаришга ҳалол муносабат намунасини кўрсатаётган КПСС аъзоларига берилади.

3. «КПСС ветерани» фахрий номи коммунистларга бошланғич партия ташкилотларининг ёки бошланғич партия ташкилоти ҳуқуқига эга бўлган цех партия ташкилотларининг йиғилишларида берилади. Бу ҳақдаги қарор йиғилиш қатнашчилари кўпчилиги томонидан очиқ овоз бериш йўли билан қабул қилинади.

Йиғилиш қароридан кўчирма «КПСС ветерани» фахрий номини беришга тақдим этилган коммунистга қисқача тавсифнома билан бирга район, шаҳар партия комитетига ёки КПСС аъзоларини ҳисобга олиш масалаларида район партия комитети ҳуқуқига эга бўлган партия комитетига кўриб чиқиш ва расмийлаштириш учун юборилади. Район, шаҳар партия комитети ёки тегишли партия комитети, етарли асос бўлган тақдирда ўз қарорини қайта кўриб чиқишни сўраб, партия ташкилотига мурожаат қилиши мумкин. Қайтадан кўриб чиқилгандан сўнг йиғилиш қабул қилган қарор узил-кесил қарор, деб ҳисобланади.

ЭСЛАТМА. Район, шаҳар партия комитети, КПСС аъзоларини ҳисобга олиш масалаларида райком ҳуқуқига эга бўлган партия комитети «КПСС ветерани» фахрий номи бериш тўғрисидаги масалани вақтинча ёки доимий равишда кўриб чиқиш ҳамда ҳужжатларни расмийлаштиришни бошланғич партия ташкилоти партия комитетига топширишга ҳақлидир.

4. «КПСС ветерани» фахрий номига сазовор бўлган партия аъзосига белгиланган намунадаги гувоҳнома ва кўкракка тақиладиган белги топширилади. Иттифоқдош жумҳуриятлар Компартияларининг Марказий Комитетлари жумҳуриятда амал қилаётган давлат тилига мувофиқ гувоҳнома ва белгиларни тайёрлашни таъминлайдилар.

Гувоҳнома ва кўкракка тақиладиган белги КПСС ветеранига тантанали вазиятда район, шаҳар партия комитети, райком ҳуқуқига эга бўлган партия комитети бошланғич партия ташкилоти билан келишиб белгиланган тартибда топширилади.

5. Бошланғич партия ташкилотлари ўзларидаги мавжуд имкониятлар ҳисобига «КПСС ветерани» фахрий номини олишга сазовор бўлган коммунистни моддий рағбатлантириш тўғрисидаги масалани ҳал қилишга ҳақлидир.

6. «КПСС ветерани» белгиси тўғрисидаги Низомни иттифоқдош жумҳуриятлар Компартияларининг Марказий Комитетлари тасдиқлайди.

7. Партия ветеранларининг партия ташкилотларида жамоат ишларини ташкил этиш учун КПСС ветеранлари Кенгашлари тузилиши мумкин.

КПСС Марказий Комитети белгининг ягона намунасини тайёрлаш юзасидан жамоат конкурси ўтказади.

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг учинчи сессияси

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ БАРҚАРОРЛАШТИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ ВА БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИГА ЎТИШНИНГ ҚОИДАЛАРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ III СЕССИЯСИГА ВАЗИРЛАР КЕНГАШИНИНГ МАЪРУЗАСИ

Маърузачи — Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгашининг Раиси депутат Ш. Р. МИРСАИДОВ

Ҳурматли депутат ўртоқлар!

Ҳаммангизга маълум, шу йил 17 октябрда барча рўзномаларда «Ўзбекистон халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг асосий йўналишлари ва бозор иқтисодиётига ўтишнинг қоидалари» лойиҳаси эълон этилган эди. Шубҳасиз, барчангиз бу лойиҳа билан чуқур танишиб, ўз сайловчиларингиз билан маслаҳат қилиб, уларнинг фикрларини олиб келгансиз.

Ўтган икки ҳафта ичида Вазирлар Кенгашига депутатлардан, Олий Кенгашнинг қўмиталаридан, олимлардан, мутахассислардан, оммавий ва илмий-текшириш ташкилотларидан, ишчи ва деҳқонлардан жуда кўп қимматли таклифлар, танқидий мулоҳазалар ва саволлар тушди. Бу, албатта, табиий нарса, чунки гап жумҳуриятимиз ва халқимизнинг иқтисодий эркинлиги ва фаровонлиги устида кетяпти.

Тушган таклифларни биз катта синчковлик билан ўрганиб, кўпчилигини қабул қилдик.

Сиз, ҳурматли депутатлар танишган лойиҳа Вазирлар Кенгашига тушган таклиф ва мулоҳазалар асосида қайтадан тўлдирилди ва матбуотда эълон қилинган лойиҳадан бир мунча фарқ қилади. Биринчидан, лойиҳага қўшимча қилиб «Нарх-наво сиёсати», «Аграр-саноатдаги иқтисодий муносабатлар», «Маҳаллий бошқариш», «Илмий-техника тараққиёти ва халқ хўжалиги таркибини такомиллаштириш» каби янги бўлимлар қўшилди. Иккинчидан — фан, маориф, маданиятга доир бўлимлар анча кучайтирилган.

Энди, «Ўзбекистон халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг асосий йўналишлари ва бозор иқтисодиётига ўтишнинг қоидалари» лойиҳасининг асосий мазмунига ўтишдан олдин бир муҳим муаммога алоҳида тўхтаб ўтмоқчиман.

Нима учун биз бозор иқтисодига ўтиш эмас, балки унга ўтиш учун пухта тайёргарлик кўришнинг асосий йўналишларини, унга олдин замин яратиб туриб босқичма-босқич ўтишни мўлжаллаяпмиз?

Чунки бизнинг тадқиқотларимиз шуни кўрсатдики, бу тадбирни амалга оширишда марказда ишланиб ва марказдан туриб буйруқбозлик йўли билан ҳар бир жумҳуриятнинг ўзига хос иқтисодий-ижтимоий хусусиятларини эътиборга олмасдан иш тутиш, меҳнаткаш халқнинг муҳофазасини ўйламай туриб уни бозор иқтисодининг нарх-наво гирдобига ташлаб қўйиш мумкин эмас.

Бозор иқтисодига ўтиш учун тайёргарчилик ҳар бир участка, цех, корхонадан, ҳар бир маҳалла, қишлоқ, ноҳия, вилоят Советидан бошланмоғи даркор.

Бу тадбирларни амалга оширишдаги энг катта қийинчилик шундан иборатки, биз бунга руҳий жиҳатдан тайёр эмасмиз.

Бунинг асосий сабаби ва катта хатомиз шундан иборатки, бизни 70 йилдан кўпроқ ҳокимлик қилиб келган тузумимиз халқни давлатга боқиманда қилиб тарбиялади.

Давлат мулки — халқ мулки деб, давлатимиз бой, бизни боқади, ўқитади, даволайди, уй-жой ва иш беради, бу унинг вазифаси деган сароб хаёллар билан мана шу, бугунгидек қашшоқ ҳаётга етиб келди.

Биз бугун шуни рўй-рост айтишимиз кераки, ҳеч қачон давлат мулки ёки умумхалқ мулки — шахсий мулк бўлолмайди ва қанча ташвиқот қилинса ҳам уни ҳеч ким ўз мулкидек асраб кўпайтиришга ҳаракат қилмайди. Бунга тарих сабоқлари далолатдир.

НЭП даврини ҳисобга олмаганда биз 30-йиллардан бошлаб деҳқонларни қулоқ қилиб ердан ажратишдан бошлаган бўлсак, бу жараённи 60-йилларга келиб артелларнинг мулкини тугатиш билан тамомладик.

Биз одамларни иқтисодий рағбатлантириш ўрнига халқни мажбурий кўркитиш йўли билан иш олиб бордик.

Мана шу асосий камчиликни йўқотиш, давлат мулкида ўзининг шахсий улушига эга бўлиш ва унга яраша фойда олиш бозор иқтисодиётига ўтишни тақозо қилади.

Мулк масаласини ечмай туриб бозор муносабатларига ўтиш мумкин эмаслиги Олий Кенгаш қўмиталарида бўлиб ўтган муҳокамаларда алоҳида таъкидлаб ўтилди.

Бозор иқтисодиётига ўтишнинг бошланғич даврлари халқимиз учун оғир синов даврлари бўлади ва бир қанча қийинчиликлар туғдиради. Начораки, агар биз келажакдаги ҳаётимиз фаровон бўлишини истасак, дастлабки қийинчиликларга сабру тоқат билан қараб, белбоғни торроқ тортиб, комилу ишонч билан ақлзаковатга таяниб иш бошлашимиз керак.

Агарда биз нураб тушаётган уйимизни пойдеворидан қайта қурмоқчи эканмиз, унинг вақтинча бузилгандаги қийинчиликларига чидашга мажбурмиз.

Муаммонинг яна бир томони шундаки, агарда биз бозор муносабатларига ўтмасак ёки кечиктирсак, бошқа жумҳуриятлар ва минтақалар ўтиши муносабати билан бизнинг иқтисодий алоқаларимизда номутаносиблик янада кучаяди ва қолоқлигимиз ожизлик ва ҳалокатга олиб келади.

Депутат ўртоқлар!

Жумҳурият ҳукумати бозор иқтисодиётига ўтишни халқ хўжалиги комплекси самарадорлигини оширишнинг зарур воситаси сифатида кўриб чиқар экан, бозорга ўтиш стратегияси ва тактикасининг ўз йўлини танлаб олиши керак деб билади. Бунда ўтиш давридаги биринчи асосий масала халқ турмушининг бугунги даражаси ва сифатини мумкин қадар тўла сақлаб қолиш ҳамда Ўзбекистон аҳолисининг ижтимоий жиҳатдан нозик табақаларининг жумҳурият ҳукумати кафолат берган давлат ҳимоясини сақлаб қолишдир.

Ўтиш давридаги иккинчи асосий масала — бу ҳукумат томонидан Ўзбекистоннинг иқтисодий эркинлигини ҳимоя қилиш ва келажакда уни иқтисодий ва сўнгра сиёсий мустақил жумҳурият даражасига олиб чиқиш.

Ўтиш даврининг 1,5—2 йилига чидаб, белни маҳкам боғлаб, қийинчиликларига бардош бера олсак, бозор муносабатлари асосида жумҳуриятимиз албатта ҳам иқтисодий, ҳам сиёсий эркинликка эришади. Келажакда эса мустақил давлат бўлади. Қолаверса, бозорга ўтишимизнинг асосий сабаби ҳам шунда. Сиз, ҳурматли халқ депутатлари, шу олий мақсад тўғри танланган десангиз, қолганини муҳокама қилиб, лойиҳа бўлимларига тегишли ўзгартишлар киритиб қабул қилишингизга ишончим комил.

Ўзбекистоннинг бозор муносабатларига ўтишдан олий мақсади дастлабки босқичда жумҳуриятдаги ижтимоий-иқтисодий, миллий-руҳий, нуфус ва экология вазиятини барқарор қилиб, уни тангликдан олиб чиқиш, кейинги босқичларда эса ишлаб чиқаришнинг ва энг муҳим тармоқларнинг фан-техника ва технология тараққиётини жаҳон даражасига кўтаришдир.

Бозорга босқичма-босқич ўтиш учун қуйидаги тўққизта асосий вазифани ҳал қилишимиз лозим.

Биринчидан. Аҳолини ижтимоий ва иқтисодий жиҳатдан ҳимоя қилишнинг давлат системасини барпо этиш. Меҳнат ресурсларини иш билан таъминлаш (янги иш жойларини барпо этиш, ишнинг сменалилигини ошириш, мутахассисларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш ва бошқалар), камбағал оилаларга, ночорларга ижтимоий мадад бериш, агар пулнинг қадрсизланиши давом этса, унда аҳоли даромадларининг пасайишига қараб ўрнини қоплашнинг кафолатларини яратиш.

Иккинчидан, Жумҳурият фуқароларини жипслаштириш, миллий ўзлигини англаш ва руҳий маънавиятини тиклаш. Бу вазифани муваффақиятли ҳал қилиш ҳақиқий бозорни шакллантиришнинг, асрлар давомида бозор муносабатлари шароитида яшаб ва яшнаб келган ўзбек халқининг тарихан ўзини оқлаган асосларини замонани ҳисобга олган ҳолда қайтадан тиклаш.

Учинчидан. Ўзбекистоннинг бошқа жумҳуриятлар ва марказ билан ўзаро иқтисодий муносабатларини қайта қуриш. Бу эса аввалambор жумҳуриятимизнинг иқтисодий ва сиёсий эркинлигини ҳимоя қилишни, ерларимиздан, хом ашё ва бошқа ресурслардан ишлаб чиқариш кучларидан мустақил ва самарали фойдаланишни таъминлашни, янги Иттифоқ шартномаси негизида адолатли муносабатлар ўрнатишни кўзда тутади.

Тўртинчидан. Буйруқбозлик ва фармойишлар услубидан воз кечиш, ишлаб чиқаришга раҳбарликнинг иқтисодий усулларини шакллантириш зарур.

Бешинчидан. Маҳаллий жумҳурият мақомининг қоидаларига мувофиқ жумҳурият давлат ҳокимият ва бошқарувчи идоралари билан Қорақалпоғистон, вилоятлар, шаҳарлар ва районлар ўртасидаги ўзаро муносабатларни қайта қуриш.

Олтинчидан. Бозорни бошқариш иқтисодий системасини ташкил қилиш, яъни молия-кредит ва инвестиция қурилиш) сиёсатини, нарх белгилашни, истеъмол бозорини ташкил этишни, халқ хўжалигини моддий таъминлаш ва ишлаб чиқариш воситалари бозорини ташкил этишни талаб қилади.

Еттинчидан. Мулк муносабатларини қайта қуриш. Бунда ер, ерости бойликлари, бошқа табиат ресурсларини, қадимий обидаларни, корхоналар ва ташкилотларни чинакамига жумҳурият мулки қилиб мустаҳкамлаб қўйишимиз керак. Шу билан бирга аҳолига хизмат кўрсатиш, маҳаллий саноат, умумий овқатланиш соҳасидаги майда ва кичик корхоналарни давлат ихтиёридан олиш, акционерлик жамиятларини, ширкатларни, ижара корхоналарини ривожлантириш лозим.

Саккизинчидан. Хорижий мамлакатлар билан бевосита муносабатлар ўрнатиш ва ташқи иқтисодий алоқаларни ривожлантириш. Бу жаҳон бозорига эркин чиқиш, қўшма корхоналар барпо этиш ва эркин иқтисодий зоналарни ташкил қилиш демакдир.

Тўққизинчидан. Бозор иқтисодиётига ўтишни ташкилий-ҳуқуқий жиҳатдан таъминлаш. Бу эса янги Иттифоқ шартномаси тузишни, Ўзбекистон Конституциясини, янги қонунларини ишлаб чиқишни ва улар амалга оширилишини назорат қилишнинг кучли системасини яратишни назарда тутади.

Ҳурматли депутатлар! Ҳозир айтиб ўтилган тўққизта масалани амалга ошириш жуда мушкул иш. Лекин бозор иқтисодиётига ўтишнинг зарур бўлган чораларидир. Шунинг учун бозор муносабатларига ўтиш даврининг аниқ босқичларини тўғри белгилашимиз жуда катта аҳамиятга эга. Бу масалада лапашанг, «латта чайнар» бўлиб ҳаддан ташқари сусткашликка йўл қўймаслигимиз керак! Лекин бу дегани баъзи бир жумҳуриятларда, қолаверса ўзимизда ҳам учрайдиган шошма-шошарликка йўл қўймаслик зарур.

Энг муҳими шундаки, жумҳуриятимиз ўз имкониятлари ва шароитларини ҳисобга олиб, бозор муносабатларига ўтади. Бундан ташқари бозорга ўтиш даврида бир босқичнинг масалалари тўла-тўкис амалга ошгандан кейин навбатдаги босқич масалаларига ўтилади.

Бу оддий бўлган нарсага тўхтатилишим сабаблидир. Айрим ўртоқлар газеталарда эълон қилинган қоидаларни ўқиб шу ҳам бозорга ўтиш бўлдими? Бозорга ўтиш аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишдан эмас, корхоналарни, ерларни хусусий мулкчиликка беришдан бошланиши керак дейдилар.

Ахир ўйлаб кўринг, жумҳурият 9 миллион аҳолисининг оладиган маоши 75 сўмдан кам, ногиронлар, қариялар, ёш болалар, қисқа қилиб айтганда, объектив сабабларга кўра ўзини-ўзи боқолмайдиган, жон бошига 50 сўмдан кам даромад олаётганлар сони 5 миллиондан кўп. Хўш, бозор шароитида буларнинг аҳволини ким ўйлайди? Қолаверса, корхоналарни, колхоз ва совхозларни хусусий мулк қилиб сотиб олмоқчи бўлганлар ким ўзи?

Гапнинг қисқаси, бозор муносабатларига ўтишнинг қандай тарзда бўлиши ва муддатлари Ўзбекистоннинг иқтисодий ва сиёсий эркинлигидан, маҳаллий хусусиятлари ва ҳақиқий имкониятларидан келиб чиқиш керак.

Босқичларни белгилаш чоғида халқ хўжалигини чуқур структуравий қайта қуриш даврини, меҳнаткашларнинг юқори унум билан меҳнат қилиши омилларини шакллантириш ижтимоий онгдаги ўзгаришларни ўз ичига оладиган узоқ давом этувчи жараён эканлигини ҳам ҳисобга олишимиз керак.

Шу билан бирга иқтисодиётдаги вазиятнинг мураккаблигига мувофиқ фавқулодда чоралар кўриш босқичи белгиланмоқда. Бу босқич аҳолининг кам даромадли қисмини ижтимоий ҳимоя қилиш системасини барпо этишга қаратилган. Бундай дастур ҳам бугунги кунда ишлаб чиқилди.

Жумҳурият минтақаларининг демографик ва ижтимоий-иқтисодий шароитларини ҳисобга олиб, давлат ижтимоий муҳофаза дастури қуйидагилардан иборат:

Биринчидан. Кам маош оладиган ва аҳолининг ижтимоий жиҳатдан ожиз ва заифроқ қатламлари учун имтиёзлар, афзалликлар, нафақалар;

Иккинчидан. Пенсия таъминоти, ўқувчиларга стипендиялар тўлаш ҳамда кам таъминланган ва кўп болали оилаларга нафақалар тўлашда давлат берадиган ижтимоий кафолатлар;

Учинчидан, Меҳнат ва яшаш шароитига боғлиқ бўлган имтиёзлар;

Тўртинчидан. Аҳолининг номинал, яъни амалдаги даромадларини сақлаб қолиш мақсадида уларни қайд этиб (индекслаб) қўйиш;

Бешинчидан. Ишдан вақтинчалик маҳрум бўлиб қолган аҳолига янги касбни ўрганиш имкониятини яратиш, шунингдек ишсизлик учун давлат нафақалари бериш.

Олтинчидан. Жумҳуриятдаги барча аҳоли учун меҳнат қилиш, дам олиш, уй-жойга эга бўлиш, бепул таълим олиш ва тиббий хизматдан баҳраманд бўлиш ҳуқуқларига кафолат бериш.

Давлатнинг бевосита ижтимоий ёрдамига муҳтож бўлган аҳолининг тўртта асосий гуруҳи белгиланган:

— буларнинг аксарият кўпчилиги — бутун аҳолининг қарийб 40 фоизини ташкил этадиган ва 16 ёшгача бўлган болалардир;

— сон ва аҳамияти жиҳатидан иккинчи ўринда турадиган гуруҳга ишламайдиган пенсионерлар ва ногиронлар (2 миллион кишидан кўпроқ), шунингдек катта ёшдаги қаровга муҳтож қарийб 100 минг киши киради;

— учинчи гуруҳ бу ҳаётининг асосий мақсади соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш бўлган 430 минг кўп болали оналардир;

— тўртинчи гуруҳга кундузи ўқиётган олий ўқув, техникум ва ҳунар-билим юртларининг қарийб 500 минг ўқувчиси киради.

Аҳолининг ана шу тўрт гуруҳига нисбатан юритиладиган сиёсат бозор иқтисодиёти шароитида давлатнинг ижтимоий муҳофаза дастурининг асосий йўналишларини белгилаб беради.

Бундан ташқари ижтимоий ҳимоя дастурида минимал истеъмол бюджетини ишлаб чиқиш кўзда тутилган. Бу дегани тирикчилик учун зарур бўлган маблағларнинг энг кам чегараси бўлиб, озиқ-овқат, кийим-кечак, уй-жой, тиббий хизмат, таълим ва маънавий соҳадаги биринчи навбатдаги эҳтиёжларни қондиришга кафолат бўлади.

Мазкур дастурни амалга ошириш учун маҳаллий даражада махсус идоралар тузилади.

Бу соҳада амалий тадбирлар ҳозирданоқ кўрилмоқда. Лекин бу ишнинг бошланиши, холос. Бозор муносабатлари жорий этилишида қабул қилинаётган дастурлар, уларда илгари сурилаётган ғоялар қоғозда қолиб кетмаслиги керак. Бу ерга келган ҳар бир депутат кўп сонли жамоанинг ишончли вакили. Шундай экан, амалий ишларга ҳаммамиз бош қўшганимиздагина маълум бир натижага эришишимиз мумкин.

Энди иш билан таъмин этиш хусусида тўхталиб ўтсам. Ўзбекистонда аҳоли ва меҳнат ресурслари ўсишининг юқори суръатлари келгуси йилларда ҳам сақланиб қолади, шунинг учун ҳам иш билан банд бўлмаганларни ва меҳнат қилишга қодир кишиларни иш жойлари билан таъминлаш учун тадбирлар ҳозирги вақтдан амалга оширилади.

Иш билан бандлик сиёсатини шакллантиришда ва меҳнат ресурсларини жалб этиш юзасидан конкрет тадбирлар ишлаб чиқишда жумҳуриятнинг тармоқ ва ҳудудий, ижтимоий ва демографик хусусиятлари биргаликда қўшиб олиб борилади.

Аҳолининг нотекис жойлашганлиги, меҳнат ресурслари ва иш ўринларининг тармоқ ва ҳудуд бўйича нотекислиги ва яна бир қанча муаммолар бугун ўз ечимини кутяпти. Бундай муаммолар эса иш билан таъминлашни кескинлаштиради. Шу муносабат билан иш билан таъминлаш бўйича жумҳурият дастури ишлаб чиқилди. Мазкур дастурда иш жойларини, кордонликни, якка тартибдаги меҳнат фаолиятини, фермер ва деҳқон хўжаликларини, кооперативларни, чоғроқ ишлаб чиқаришларни, миллий ҳунармандчиликни ва анъанавий касб-корни жадал ривожлантириш, маҳаллий миллатга мансуб ёшлардан янги кадрлар тайёрлаш ва қайта тайёрлаш системасини такомиллаштириш, аҳоли қалин жойлашган ерлардан ишчи кучлари тақчил бўлиб турган ноҳияларга оилаларни ёки айрим фуқароларнинг ўз хоҳиши билан кўчиши турли имтиёзлар ва енгилликлар бериш йўли билан меҳнат ресурсларини қайта тақсимлашни фаоллаштириш юзасидан бир-бири билан боғланган тадбирлар комплекси кўзда тутилган.

Биз ҳар соҳада ўзимизнинг маҳаллий кадрларимизга эга бўлишимиз керак. Кўп йиллар давомида ўзимиздан мутахассислар тайёрлаш ўрнига четдан кадрлар келтириш сиёсати олиб борилди. Энди бунга чек қўйилади. Шундай экан, биз эртанги кунимизни ўйлашимиз, ёшларнинг касб эгаллашига алоҳида эътибор беришимиз зарур. Шу мақсадда мамлакат ва жаҳондаги энг яхши ўқув марказларига маҳаллий ёшларни тажриба орттиришга юбориш кенгайтирилади.

Аҳолини иш билан таъминлашнинг самарали шаклларини ва идораларни жорий этишни жадаллаштириш, унумли меҳнат учун рағбатлантиришни юқори даражага кўтариш назарда тутилмоқда. Мазкур дастурни амалга оширишда ишсизларни ижтимоий жиҳатдан муҳофаза этиш тадбирлари ниҳоятда муҳим ўрин эгаллайди.

Энди, уй-жой ислоҳоти тўғрисида қисқача тўхталиб ўтмоқчиман.

Уй-жой фондининг асосий қисми қишлоқ жойлардадир (70 фоизга яқин), жами уй-жойнинг учдан икки қисми фуқароларнинг шахсий мулкидир, қолгани эса давлатнинг ва уй-жой қуриш кооперативларининг фонди. Бу ҳол Ўзбекистонда уй-жой ислоҳоти ўтказишнинг айрим хусусиятларини белгилаб беради. Имкониятларга қараб бундан кейин ҳам уй қуриш ва томорқа учун ерлар ажратиш кўзда тутилган.

Бозор иқтисодиётига ўтиш меҳнатга ҳақ тўлаш системасини тубдан қайта қуриш заруратини тақозо этади. Янги шароитларда меҳнатга ҳақ тўлаш аҳоли ижтимоий жиҳатдан муҳофаза этилганлиги бутун системасининг бош омили бўлади ва меҳнат натижаларидан манфаатдорлик ортишини рағбатлантиради.

Бозорга ўтиш шароитида иқтисодиётнинг бозорга алоқаси бўлмаган сектори, яъни соғлиқни сақлаш, маданият, маориф, санъат, фундаментал фанлар, табиатни муҳофаза қилишни давлат томонидан тартибга солиб туриш лозим. Шу муносабат билан жумҳуриятда ижтимоий соҳа тармоқлари суст ривожланганини ҳисобга олиб, бу соҳани барча манбалар эвазига, яъни давлат бюджети, корхоналар ва ташкилотлар, ижтимоий ва хайрия жамғармалари, шунингдек айрим корхона ва ташкилотлар ишини тижорат асосига ўтказиб, маблағ билан таъминланади.

Жумҳурият ҳукумати табиатни муҳофаза қилиш тадбирларини маблағ билан таъминлаш, аниқ мақсадни мўлжаллаган экология дастурларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш учун маблағлар ажратишни ўз зиммасига олади, у атроф-муҳитни булғаётган корхоналарга нисбатан қаттиққўллик билан сиёсат юритади, табиатни муҳофаза этиш тадбирларини кўраётган корхоналар ва ташкилотлар ҳар жиҳатдан рағбатлантирилади.

Бозор муносабатларига ўтиш даврида истеъмол бозорини тартибга солиш муҳим масалалардан ҳисобланади. Истеъмол буюмлари ва озиқ-овқат бозор фондларининг ярми мамлакатнинг бошқа минтақаларидан ва импорт йўли билан таъминланмоқда. Ўзбекистонга олиб келинаётган ва ташиб кетилаётган ресурсларни ҳисобга олганда, буларнинг камомади 35 фоизни ташкил этади.

Ҳисоб-китобларга қараганда, жумҳурият аҳолисининг қондирилмаётган талаби 8—9 миллиард сўмни ташкил этади ва у ҳар йили 600—800 миллион сўмга ўсмоқда. 1990 йилнинг охиригача бу миқдор бир миллиард сўмга ортиши мумкин.

Ўтиш даврининг қисқа муддатларида товарлар ишлаб чиқариш ва маиший хизматларни анъанавий усуллар билан анча кўпайтиришнинг иложи йўқ. Шу боисдан ҳам биринчи босқичда таклиф этилаётган товарларни барқарор этиш ва бозор инфраструктурасини (омилларини) яратишга қаратилган шошилинч тадбирлар кўрилади.

1990 йилнинг охиригача халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқараётган корхоналарни иқтисодий жиҳатдан рағбатлантириш учун бир қанча тадбирларни жорий этиш кўзда тутилмоқда. Масалан, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқараётган ва хизматлар кўрсатаётган мазкур соҳага ихтисослашмаган корхоналарни 1991—1992 йилларда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш эвазига олинган фойдадан солиқ тўлашдан озод қилиш; халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқараётган ва аҳолига хизмат кўрсатаётган корхоналарнинг иш ҳақи фондига солиқ солишдан озод этиш, уларга имтиёзли қарз беришни белгилаб қўйиш ва ҳоказолар.

Яқин келажакда товар биржаларини бунёд этиш учун ҳозирдан тайёргарлик ишлари бошлаб юборилди. Жумҳуриятлараро алоқаларни амалга ошириш учун мева-сабзавот, тўқимачилик ва пахтачилик биржаларини ташкил этиш, шунингдек вилоятлараро алоқаларни ошириш учун универсал биржаларни ташкил этиш талаб қилинади. Шу мақсадда биржалар тўғрисидаги низомни ишлаб чиқишга киришилади. Уларнинг ишлаш шартлари белгиланади, кадрлар тайёрланади.

Бозорда эркин нарх белгилашни босқичма-босқич жорий этиш йўли билан моллар ва хизматларнинг истеъмол бозорини мувозанатлаштириш назарда тутилмоқда. Шу мақсадда бир-бири билан чамбарчас боғланган тадбирлар комплексини амалга ошириш мўлжалланмоқда.

Доимий ишлаб турадиган ярмаркалар ва товар биржалари тарзида воситачи савдо ташкилотларининг тузилиши жумҳуриятимиз учун катта аҳамиятга эга. Барча саноат корхоналари мазкур ташкилотларнинг таъсис этувчилари бўлишлари керак. Мол биржалари жумҳуриятдаги, шунингдек бошқа иттифоқдош жумҳуриятлардаги саноат корхоналари ва савдо ташкилотлари билан алоқа ўрнатадилар. Шу усуллар билан истеъмол бозорини нормаллаштириш, уни моллар билан тўлдириш аста-секин йўлга қўйилишига ишончимиз комил.

Ҳурматли халқ депутатлари. Сизлар Ер тўғрисида Қонун қабул қилгансиз. Бу Қонун ердан оқилона фойдаланиш, тупроқ унумдорлигини тиклаш, хўжалик юритиш шаклларини тараққий эттириш, табиий муҳитни сақлаш учун шароит яратишни мақсад қилиб қўйган.

Ерга мулкчилик тўғрисидаги масалани ҳал қилишга ёндашувлар нафақат жумҳуриятдаги ижтимоий-иқтисодий шароитлар ва тарихий-миллий анъаналар билан, балки суғориладиган ерда деҳқончилик қилишнинг хусусиятлари, хўжалик юритишнинг ҳали имкониятлари тугамаган илғор жамоа шакллари билан ҳам белгиланади. Шунга мувофиқ ер Ўзбекистоннинг давлат мулки бўлиб қолиши керак ҳамда у жамоат ва давлат хўжаликлари, совхозлар, бошқа давлат, кооператив ва жамоат ташкилотларига ҳамда фуқароларга қишлоқ ва ўрмон хўжалигини юритиш, шахсий ёрдамчи хўжаликни ривожлантириш учун доимий ёки вақтинча эгалик қилишга ва фойдаланишга берилади. Бунда қишлоқда товар ишлаб чиқарувчилар учун экин-тикинга, дов-дарахтга, чорвага, етиштирилган маҳсулот ва уни сотишдан олинган даромадга кафолат берилади.

Ўзингизга маълум, қишлоқ хўжалиги хом ашё ишлаб чиқаришга жуда чуқур ихтисослашгани учун энг оғир танг аҳволга тушганлар — бу жумҳуриятнинг 12 миллион қишлоқ аҳолиси бўлади. Бундан ташқари, қишлоқ аҳолисининг сони йилига 500 мингга кўпайиб боради. Уларнинг тирикчилиги ер билан боғлиқ. Шундай экан, агар ерларнинг янги шаҳарлар, завод-фабрикалар қурилишига ажратилишини ҳисобга олсак, йилдан-йилга қишлоқларда тирикчилик учун ишлатиладиган ерлар аҳоли сонини ҳисобга олганда борган сари камайиб боради.

Шунинг учун 1995 йилга қадар камида 150 минг гектар янги ерларни ўзлаштиришимиз лозим. Бу дегани камида бир миллион қишлоқ аҳолисини иш билан таъминлашга имкон беради.

Янги ерлар ўзлаштириш аввалambор сувга боғлиқ. «Сув — бу ҳаёт» деб бежиз айтилмаган. Шуни ҳисобга олиб, сув Ўзбекистоннинг давлат мулки бўлиб қолади.

Сув ресурсларидан тежамкорлик ва оқилона фойдаланиш ҳисобига, бунинг учун эса янги замонавий технологиялар ишлатиб, ерларни қайтадан реконструкция қилиш ва қўшимча янги ерларни ўзлаштиришга давлат марказлаштирилган капитал маблағлар ажратиш билан ўз кафолатини беради.

Шу билан бирга агросаноат комплекси хўжаликлари ва корхоналарининг зарарга ботмасдан ишлаши масалалари биринчи даражали аҳамият касб этади. Шу йил зарарга ботган 168 корхонанинг 44 таси ижарага берилади, 12 таси тугатилади. Қолганларини мавжуд имкониятлар ҳисобидан фойда олиб ишлайдиган хўжаликлар қаторига чиқариш керак.

Жумҳуриятда шахсий ёрдамчи хўжаликларни янада ривожлантириш бўйича аниқ чора-тадбирлар қабул қилинди. Шу мақсад учун жамоат секторидан 165 минг гектар суғориладиган ер ажратилди, бу томорқа ерларининг умумий майдонини 400 минг гектарга етказишга имкон беради, аҳолига бузоқ ва парранда, давлат ресурсларидан омихта ем сотиш кенгайди. Шахсий ёрдамчи хўжаликларни кенгайтириш яна давом эттирилади.

Қишлоқ хўжалигининг вужудга келган структураси, Ўзбекистон давлат ва жамоа хўжаликларининг асосан пахта ишлаб чиқаришга ихтисослашуви шароитида жумҳурият ўзини-ўзи ишлаб чиқариш ҳисобидан озиқ-овқат билан, айниқса нон, қанд, гўшт, сут маҳсулотлари билан тўла таъминлаш имкониятига эга эмас.

Шу шароитларда жумҳурият агросаноат комплексига, Савдо вазирлигига, Ўзбекбирлашувга, шунингдек янги ташкил топган «Узглавлегснабсбит» ҳамда Ташқи савдо ва чет эллар билан алоқалар комитетига кирувчи ташкилотлар озиқ-овқат маҳсулотларини етказиб бериш ва сотиш масалаларида ўзаро манфаатли шерикларни топиш бўйича ишларни кенг авж олдиришлари керак.

Депутат ўртоқлар!

Бозор шароити иқтисодиётнинг тегишли ёрдамчи соҳаларини барпо этишни, амалдаги ташкилий тузилмаларни қайта қуришни тақозо этади.

Бозорни бошқарадиган ташкилотларни — товар ва фонд биржаларини, ишга жойлаштириш хизмати ва савдо уйларини барпо этишга алоҳида аҳамият берилади, чунки айни шу идоралар бозорни бошқаришнинг иқтисодий усулларини амалга оширадилар. Жумҳуриятнинг асосий тармоқлари ва халқ хўжалиги комплексини бошқаришнинг ташкилий структурасини қайта тузиш юзасидан янги дастур қабул қилиш тақозо этилади.

Бозор муносабатларига ўтиш бошқарувнинг жумҳурият ва территориал органларининг ҳуқуқ ва вазифаларини жиддий ўзгартиради.

Бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида Ўзбекистоннинг территориал минтақаларга доир сиёсати қуйидаги принципларга асосланиши керак:

— жумҳурият барча регионлари (минтақалари) аҳолисининг ижтимоий ҳимояланиши ва фаровонлиги ўсишини таъминлаш, ижтимоий-иқтисодий ривожланиш даражасидаги территориал фарқларни тугатиш;

— халқ хўжалигининг, вилоятлар, Қорақалпоғистон МССЖ ва шаҳарларнинг ўзини ўзи бошқаришини кенгайтириш.

Территориал ривожланишни бошқариш марказлаштирилган бошқарув ва маҳаллий ўзини ўзи бошқаришнинг бирга қўшилишига асосланиш зарур. Гап шундаки, ўтиш даврининг ўзига хослиги бир қатор функцияларнинг аста-секин маҳаллий Советларга берилиши билан бирга жумҳурият давлат ҳокимиятининг сақланиб қолишини тақозо этади. Маҳаллий Советлар тегишли минтақанинг комплекс ривожланишини, маҳаллий бюджетларнинг мустақил шаклланиши ва ундан фойдаланишни, маҳаллий хўжалик ривожланишини, минтақалар бозорининг шаклланиши ва бошқариб борилишини, мақсадли дастурларни ишлаб чиқиш ва рўёбга чиқаришни таъминлайдилар.

Маҳаллий ўзини ўзи бошқаришнинг бошланғич даражасида халқнинг ижодий ишлаб чиқариш фаоллигини уйғотишда, майда корчалонлик, касбкорлик, ҳунармандчиликни ривожлантиришда аҳолининг кам таъминланган табақаларини ижтимоий ҳимоя қилиш системасини ташкил этишда, ер участкалари ажратиш ва бошқаларда тегишли қишлоқ ва посёлка Советларининг ролини жиддий ошириш назарда тутилмоқда.

Қорақалпоғистон ва вилоятларнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишини тезлатиш мақсадида давлат бюджети ажратмаларидан ҳосил бўладиган регионал ривожланиш фондини ташкил этиш мўлжалланган. Бу фонднинг маблағларидан жумҳуриятнинг иқтисодий жиҳатдан кам ривожланган регионларида соҳибкорликни рағбатлантириш ва уларнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланиши муаммоларини ҳал этишда фойдаланиш мумкин.

Депутат ўртоқлар! Лойиҳада халқаро меҳнат тақсимотида чет давлатлар билан бевосита ташқи иқтисодий алоқаларни ривожлантириш кўзда тутилган.

Жумҳурият экспортининг асосан хом ашё йўналишида эканлигини ҳисобга олиб, иқтисодиётни Ўзбекистон аҳолисининг фаровонлигини келгусида жаҳондаги ўртача турмуш даражасига етказиш учун зарур чора-тадбирларни белгилаш лозим. Бунда чет элдан олинадиган тушумларни енгил, озиқ-овқат, маҳаллий саноат, машинасозлик, химия, рангли металлургия ва саноат моллари экспорти базаси учун замин яратишга сарфлаш керак.

Туризмни ривожлантириш, эркин омилкорлик зоналарини барпо этиш, четга хом ашё сотишдан тайёр маҳсулот сотишга ўтиш бугунги бирламчи вазифаларимиздандир.

Ташқи иқтисодий фаолиятда жумҳуриятнинг стратегик мақсадларини валютани режалаштиришнинг ҳозирги воситаларини ўзгартирмай амалга ошириб бўлмайди.

Жумҳурият учун валюта тушумларининг алоҳида аҳамиятини назарда тутиб, бу ерда ишлаб чиқарилаётган маҳсулот турларини ҳисобга олиш, уларни чет элга чиқариш мақсадга қанчалик мувофиқлигини аниқлаш, бу молларни ички ва ташқи бозорларда сотиш масалалари таҳлил қилиб борилиши керак. Ҳозирги вақтда халқаро шартномаларга мувофиқ чет элга юборилаётган маҳсулотлар жумҳурият ҳукумати розилиги олинганидан кейингина ортиб жўнатилади.

Ўтиш даврининг энг муҳим вазифаси — давлат бюджети камомадига барҳам беришдир. Шу мақсадда жумҳурият ва маҳаллий бюджетлар даромадлари ва харажатларининг барча моддалари тафтиш қилинади ва қайтадан кўриб чиқилади. Сессиянинг кун тартибида бу масала ҳам бор. Шунинг учун бу ҳақда тўхталмасликка рухсат этгайсизлар.

Ўртоқлар!

Ҳаммани безовта қилаётган масала — бу нарх-наво сиёсати. Эркин чакана нархларни қўллаш умуман нарх-наво системасини ислоҳ қилишнинг умумий концепцияси билан биргаликда кўриб чиқилади. Бозор муносабатларига аста-секин ўтиш жараёнида халқ итеъмоли молларининг қатъий давлат нархлари билан бир қаторда жумҳурият ҳукумати тартибга солиб турадиган нархлар ва эркин нархлар ҳам

(Давоми 3-бетда).

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг учинчи сессияси

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ БАРҚАРОРЛАШТИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ ВА БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИГА ЎТИШНИНГ ҚОИДАЛАРИ

(Давоми. Боши 2-бетда).

амал қилаверади. Бозорни товарлар билан таъминлаш ошиб боргани сайин чакана товар оборотида эркин нархларнинг улуши кўпая боради. Қатъий давлат чакана нархлари энг кўп истеъмол қилинадиган, тирикчилик учун зарур ва аҳолининг кам ҳақ оладиган тоифаси турмуш даражасини белгилайдиган асосий озиқ-овқат маҳулотлари ва ашёвий моллар учун белгилаб қўйилади.

Бошқариладиган нархлар эса корхоналарнинг ўзлари томонидан прейскурант нархлар ёки нормативлар асосида, нарх белгилаш қоидалари асосида шакллантирилади. Маҳсулотнинг сифатига ва аҳолининг талабига қараб бундай нархларга устама белгиланади. Аҳоли кўплаб талаб қилаётган товарларни бошқариладиган нархларда сотиш таклиф қилинади. Янги модали товарлар, кийим-кечак, пойабзал, шойи, жун газламалар, тўр, тўқима газлама, бош кийим, чарм галантерея моллари, радио товарлар, мебель, электрон-ҳисоблаш машиналари ва бошқалар мана шундай моллар жумласига киради.

Бошқариладиган нархлар билан сотиладиган товарларнинг айрим номенклатурасини Ўзбекистон Давлат нарх комитети ва маҳаллий нарх белгилаш идоралари тўлдиришлари мумкин. Аҳоли кўплаб талаб қилаётган янги ва модали маҳсулотларни шу жумлага қўшиш назарда тутилади.

Давлат буюртмаларига кирмайдиган маҳсулотнинг нархларини давлат йўли билан назорат қилиш ва тартибга солиш молларнинг чекланган рўйхатига биноан амалга оширилади, бу рўйхатни жумҳурият ҳукумати ёки маҳаллий идоралар белгилайди. Шунингдек монополиячи корхоналарнинг маҳсулотларига нисбатан ҳам шундай қилинади.

Нарх-навони тартибга солиш устидан давлат назоратининг асосий усули шундан иборатки, тартибга солиниши лозим бўлган маҳсулот ва хизматларнинг эгалари нархларни оширишни истаган тақдирда зарур асосларни жумҳурият ёки маҳаллий идораларга тақдим этишга мажбурдирлар. Бу идоралар малакали экспертларнинг тавсияларига асосланиб ўз қарорларини маълум қилишади: яъни нарх ошириш таклифига қўшилишлари, қўшилмасликлари ёки қисман қўшилишларини билдиришлари лозим.

Бозор муносабатлари нархлари кенг жорий этила борган сайин нарх-навони тартибга солиш асосан молиявий ва пул-кредит сиёсати воситалари билан, шунингдек молларни бозорга кўплаб «чиқариб ташлаш» усули билан амалга оширилади.

Ҳурматли депутатлар, умуман олганда бозор иқтисодиётини ташкил этиш иқтисоднинг таркибини ўзгартириш демакдир.

Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарали структурасини вужудга келтириш қисқа, ўрта ва узоқ муддатли тадбирларни амалга оширишни назарда тутади. Фаол структура — инвестиция сиёсатини ўтказиш уни қайта қуришнинг комплекс дастурини талаб қилади. Бундай дастур ҳозир ишлаб чиқилмоқда. Бу масалада фан-техника сиёсати жуда катта ўрин эгаллайди. Фан-техника сиёсатининг асосий мазмуни жумҳуриятда қуйидаги стратегик мўлжалларга қаратилади: Ўзбекистон учун афзал бўлган фан-техника тараққиёти йўналишларини ривожлантириш; тегишли фундаментал ва амалий тадқиқотларни илдамроқ ривожлантириш; илмий, инженер ва бошқарув кадрларини узлуксиз тайёрлаш; фондларни тежайдиган фан-техника тараққиётини амалга ошириш ва ташқи бозорда маҳсулотнинг рақобатга бардошлилигини таъминлаш; иттифоқдош жумҳуриятлар ва чет эллар билан фан-техника ҳамкорлигини ривожлантириш; информацион инфраструктурани ривожлантириш ва жумҳурият халқ хўжалиги соҳаларини информатизациялашни (ахборотлаштиришни) ривожлантириш.

Жумҳурият фан-техника сиёсатини шакллантиришни ва рўёбга чиқаришни таъминлайдиган яхлит бошқарув системасини ташкил қилиш керак. Шу мақсадда фан-техника сиёсатини шакллантиришнинг комплекс программали-мақсадли воситаларини, уларни амалга оширишнинг ташкилий ва иқтисодий механизмини, моддий-техника базасини ва инфраструктурасини мустаҳкамлаш чораларини, ҳуқуқий таъминлашни ишлаб чиқиш кўзда тутилмоқда.

Мулкни давлат ихтиёридан чиқариш ва хусусийлаштириш бозор муносабатларини ишга солиш ва кенгайтиришнинг марказий вазифасидир. Бу масала лойиҳада қандайдир бир мақсад тарзида эмас, балки кордонликни ривожлантиришни рағбатлантирадиган қудратли восита тарзида талқин этилади.

Бозор муносабатларини келажакда кенгайтириш босқичида халқ хўжалиги кўпчилик тармоқларининг ўрта ва майда корхоналари ва ташкилотларини айни бир вақтда хусусийлаштириш белгиланмоқда.

Хусусийлаштириш йўллари, босқичлари, шакллари ва усуллари кўпгина омилларга боғлиқ бўлади. Ҳар бир тармоқда унинг ўзига хос хусусиятлари бўлади. Шуни эътиборга, олиб бозор муносабатларига ўтиш дастурининг лойиҳасида бу жараённи жумҳурият иқтисодиёти у ёки бу тармоғининг хусусиятлари билан боғлаш кўзда тутилмоқда. Давлат мулкини хусусийлаштириш ҳамда мулкчиликнинг ва хўжалик юритишнинг хилма-хил шаклларини вужудга келтириш учун жуда катта амалий ишлар бажарилиши шарт. Бу жараёнлар хўжалик юритиш ва хўжалик муносабатларида иқтисодий номутаносиблик ва ижтимоий кескинликнинг кучайишига йўл қўймасликка йўналтирилиши керак. Бунинг учун қуйидагилар амалга оширилади:

1. Тайёргарлик босқичида махсус фармонлар қабул этилади.

2. Ўзбекистон Президенти ҳузурида бозор иқтисодиётига ўтиш дастурини амалга ошириш ҳамда ислоҳотни ўтказишга оператив раҳбарлик қилиш билан шуғулланадиган жумҳурият комитети тузилади.

3. Бозор иқтисодиётининг амал қилиши учун зарур бўлган қонун ҳужжатлари, Ўзбекистон Президентининг муваққат фармонлари мажмуаси ишлаб чиқилади.

4. Давлат мол-мулки, молиявий маблағлари инвентаризация қилинади.

5. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш, қайта ишлаш, асраш ва сотиш соҳасида бозорнинг кўмакчи соҳалари вужудга келтирилади. Ер банки барпо этилади.

6. Давлат бюджетининг камомадини қисқартиришни энг оз даражага келтиришни ва жами пул миқдорининг кўпайишини таъминлаш чоралари кўрилади.

7. Чала ётган барча ишлаб чиқариш қурилишлари инвентаризация қилинади ва уларни хусусийлаштириш масалалари кўриб чиқилади.

8. Энг муҳим, ҳаётий зарур моллар учун белгиланган амалдаги нархларни сақлаб қолган ҳолда турли нархлар устидан давлат назорати аста-секин тугатилади.

Агар, сиз ҳурматли депутат ўртоқлар, лойиҳага ушбу ўзгаришлар киритилганини назарга олиб, «Ўзбекистон халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг асосий йўналишлари ва бозор иқтисодиётига ўтишнинг қоидалари»ни қабул қилсангиз, ҳукумат уни амалга ошириш учун ўз кучини аямайди.

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ОЛИЙ КЕНГАШИ ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТ ВА МАҲАЛЛИЙ ЎЗИНИ ЎЗИ БОШҚАРИШ КОМИТЕТИНИНГ ҚЎШИМЧА МАЪРУЗАСИ

Маърузачи—депутат С. С. ҒУЛОМОВ

Бизнинг комитетимиз аъзолари ҳукуматнинг лойиҳасини таҳлил этиб чиқдилар ва бу лойиҳа жумҳурият тараққиётининг энг муҳим масалаларига — қайси асосий муаммоларни ҳал этиш, уларни қандай қилиб ҳал қилиш лозим, иқтисодиётни барқарорлаштириш ва бозор муносабатларига ўтиш учун нималар қилиш керак, деган саволларга жавоб беради, деган фикрга келдилар.

Бу — айни бизнинг, жумҳуриятимизнинг лойиҳаси бўлиб, ижтимоий-иқтисодий, миллий-маданий хусусиятларни энг кўп даражада ҳисобга олади. Уни амалга ошириш туфайли ўзбек халқининг миллий ўзлигини қайта тиклашга, янгиланган федерацияда жумҳуриятнинг мавқеини оширишга кўмаклашиш мумкин бўлади. Бундан ташқари Ш. Р. Мирсаидовнинг маърузасида жумҳурият кенг жамоатчилигининг таклифлари ҳисобга олинди. Комитет бу ҳужжатни асосан маъқуллашни халқ депутатларига таклиф қилади.

Айни вақтда комитет аъзолари таклифлар, мулоҳазалар айтишдики, бизнинг фикримизча, улар лойиҳани анча яхшилаши лозим.

Инсон, уни ақлу зиёси, унинг ташаббуси ва ижодкорлиги, кордонлик фаолияти барқарорлаштиришнинг бош воситаси, бозор муносабатларига ўтишнинг шу пайтгача вужудга келган ва етилган муаммоларини ҳал қилишнинг энг муҳим омили эканини исботлашнинг ҳожати йўқдир. Шу сабабли лойиҳада махсус бўлим ажратиб, унда инсон иқтисодиётни барқарорлаштиришнинг ва бозор муносабатларини ривожлантиришнинг мақсади эканини, барча вазифаларнинг ҳал этилиши инсон омилини кучайтиришга, одамларнинг манфаатдорлигини, масъулиятини, онглилигини, умумий ва касб-кор маданиятини оширишга боғлиқ эканини кўрсатиш лозим бўлур эди.

Хўш, бу янги бўлимда, бизнинг назаримизда нималарни акс эттириш керак?

Замонавий сиёсий ва иқтисодий тафаккурга эга бўлган бозор муносабатлари фаол қатнашчиларини вояга етказиш, янги аҳвол руҳиятини шакллантириш чора-тадбирларини кўриш зарур. Эски иқтисодий система, аввалги кўпгина дастурларимиз барбод бўлганлиги аввало бизнинг таълим системамиз барбод бўлганини билдиради. Ҳозир таълим системасини тубдан яхшиламай туриб, энг муҳим сифат ўзгаришларини қилмай туриб, маданий бозор бўлиши мумкин эмас. Халқ замонавий илм-фан ва фан-техника тараққиёти ютуқларидан самарали фойдалана олиши, бозор муҳитида меҳнат қила олиши, илм-фанга асосланган, юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқара олиши учун унинг маълумот даражасини ошириш йўналишларини батафсил баён қилиш керак.

Бу эса бошланғич синфлардан тортиб то олий илмгоҳдан кейинги таълимгача ўқиш дастурини бутунлай қайта кўриб чиқишни тақозо этади. Жумҳуриятда ва унинг вилоятларида кадрлар тайёрлайдиган махсус марказлар, кордонлик мактаблари ва бошқа шаклдаги таълим масканларини вужудга келтириш, масалан, ёшларни давлатлараро шартномалар асосида билим ва малака орттириш учун чет элларга ишга юбориш лозим. Бу иш учун давлат бюджетининг маблағинигина эмас, шу билан бирга корхоналарнинг, турли хайрия жамғармаларининг, халқаро ташкилотларнинг, қўшма корхоналарнинг маблағларини, шу жумладан уларнинг валюта маблағларини жалб қилиш лозим. Биз гўзаллик мусобақаларини ўтказиш, бошқа кўнгилочар маъракаларни ташкил қилиш учун ҳомийларни топяпмизку, ахир, халқнинг маълумотини ошириш учун улардан янада кўпроқ фойдаланиш керак. Маълумотли халқ меҳнатга, бойликлардан фойдаланишга, истеъмолга бошқача муносабатда бўлади. Бор бисотимизнинг талон-торож бўлишига йўл қўймайди, юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқарадиган бўлади. Биз илму зиё салоҳиятини қулф урдирмай туриб жумҳуриятнинг тўла мустақиллигини таъминлай олмаймиз.

Ижтимоий ҳимояланиш аввало ҳар бир кишига ўз эҳтиёжларини қондириш учун мустақил равишда ишлаб маблағ топиш имкониятини бериб қўйишдан, боқимандалик ва текисчилик аҳвол руҳиятини бартараф этишдан иборат бўлади, деб ҳисоблаймиз. Меҳнат инсонни қарор топтириш ва камолатга эриштиришнинг белгиловчи шартидир, модомики, шундай экан, лойиҳада меҳнатни инсонийлаштириш, инсон омилидан оқилона фойдаланиш зарурлигини уқтирмоқ керак. Ёш авлодга касб-кор таълими бериш учун керакли маблағларни устун даражада кўпайтиришни кўзда тутиш, мана шу таълимнинг ҳар хил шаклларини таъминлаш, шу тариқа ёшларнинг ишсиз қолиш хавфини амалий равишда камайтириш зарур. Ниҳоят, мана шу янги бўлимда қуйидагиларни таъкидлаб ўтиш керак: аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишнинг бутун давлат воситаси жамоатчиликнинг амалий назорати остида бўлади. Бу соҳада маҳалла комитетларининг, қишлоқ, қўрғон Советларининг, касаба уюшма ташкилотларининг, бошқа жамоат уюшмаларининг ўрни ва мавқеи айниқса ошади. Айни улар ҳар бир оиланинг муҳтожлик даражасини аниқ белгилашлари, ижтимоий адолатни таъминлашлари мумкин.

Дастурда тўлароқ ифодаланиши талаб этиладиган муаммоларнинг иккинчи гуруҳи — бу истеъмол бозорини шакллантиришдир. Бунда аввало Умумиттифоқ бозорининг таркибий қисми сифатида Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистоннинг умумий бозорини вужудга келтириш назарда тутилмоқда. Бу ҳақда лойиҳада ҳеч нарса дейилмаган. Бизнинг Ўрта Осиё минтақамиздаги барча жумҳуриятлар умумий миллий, маданий, тарихий анъаналарга эга, иқтисодий жиҳатдан бир-бири билан чамбарчас боғлиқдир. Улар сув, энергетика ресурсларининг умумий системасига, ягона транспорт схемасига эга. Бозорнинг ушбу табиий белгиларидан ягона иқтисодиётни вужудга келтиришда фойдаланиш, бу иқтисодиётга умумий молия-кредит системаси ва нарх белгилаш системаси асос қилиб олиниши лозим. Яхлит ҳолга келтирилган бундай бозорнинг ташкил этилиши ишчи кучларидан, табиий бойликлардан оқилона фойдаланишни таъминлаш, янада самарали халқаро алоқалар ўрнатиш, эркин иқтисодий зоналар барпо этиш имконини беради.

Жумҳуриятлар раҳбарларининг Олмаотада бўлиб ўтган учрашуви интеграциялаш масалаларини сиёсий жиҳатдан ҳал этишнинг мустаҳкам заминини яратди. Энди мазкур муаммони ҳал этишнинг иқтисодий жиҳатларини лойиҳада аниқ ифодалаш лозим.

Биз меҳнаткашларни илғор техника ва технология асосида юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга ўргатиш, уларни ишлаб чиқарувчи эмас, балки маҳсулотнинг истеъмолчиси, унинг харидори ҳал этувчи овозга эга бўладиган рақобат шароитида яшашга ўргатиш учун хизмат қилувчи тадбирлар мажмуини амалга оширишимиз керак.

Шу муносабат билан комитет иқтисодиётни таркибий жиҳатдан қайта қуриш, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун иқтисодий воситаларни, солиқ солиш системасини ишга тушириб, Иттифоқ корхоналаридан мумкин қадар кўпроқ фойдаланиш жараёнини тезлаштиришни таклиф қилади.

Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун тижорат банкларини жалб этиш лозим. Улар келаси йилиёқ пахта тозалаш заводларининг валютасига чет элдан мева ва сабзавотни қайта ишловчи кичик ва ўртача корхоналарни сотиб олиши, кейин уларни ижарага бериши ёки шахсий мулк сифатида сотиши мумкин бўлур эди. Тижорат банклари йирик корхоналар ускуналарининг бир қисмини ва хом ашё ресурсларини сотиб олиши, уларни матлубот жамиятининг жамоа корхоналарига фойдаланиш учун, оилавий ижара учун бериши мумкин.

Йирик корхоналар кичик ва ўртача корхоналарнинг муассислари сифатида чиқиш имконига эга бўлиши лозим. Майда кордонликни, овчилик ширкатларини, ҳунармандчиликни тиклаш учун келаси йил бошлариданоқ район комбинатлари ҳузурида турли курслар ва таълим мактаблари кенг тармоғини ташкил этиш керак. Айниқса эски ҳунармандчиликларни тиклаш учун давлат бюджетидан пул билан таъминлаш марказлаштирилган манбаларидан фойдаланиш лозим. Чунки сарфланган бу маблағлар рухсатномалар сотиб олиш, ҳунармандлар даромадларига солинадиган солиқлар, бозорнинг зарур моллар ва хизматлар билан таъминланиши орқали тезда ўзини оқлайди. Бу ерда шунингдек жумҳуриятда ҳам, ундан ташқарида ҳам мутасаддилардан фойдаланиш керак бўлади.

Муаммоларнинг учинчи гуруҳи — бозор ёрдамчи муассасаларини, пойдеворини барпо этишдир. Бу жумҳуриятни бозор муносабатларига тайёрлашда алоҳида муҳим аҳамият касб этади. Бу ерда жумҳуриятни ахборот билан таъминлаш вазифаси биринчи ўринга чиқади. Ишлаб чиқарувчиларни ҳам, истеъмолчиларни ҳам ахборот билан тўла таъминламай туриб, бозор биносининг ўзини қуриб бўлмайди, ҳеч қандай бозор, у хоҳ меҳнат, сармоя, истеъмол, молия бозори бўлсин, пухта йўлга қўйилган ахборот хизматисиз ишлай олмайди. Биз информатика саноатининг, маълумот олиш, узатиш, қайта ишлаш ва ундан фаол фойдаланишнинг ривожланган системасини вужудга келтиришга киришишимиз зарур. Бозор эҳтиёжлари учун ЭҲМ системаларидан, якка тартибда ишлатиладиган компьютерлардан, электрон почтадан, телефакслардан, алоқа ва ҳисоблаш техникасининг бошқа замонавий воситаларидан фойдаланиш, ҳисоблаш хизматлари, сервис хизмати, маълумотлар банклари ва программали таъминлашнинг кенг тармоқли системасини вужудга келтириш лозим. Буларсиз ички ва ташқи сиёсатимизнинг барча энг муҳим муаммоларини ҳал этиш, молия ва солиқ солиш омилларининг таъсирчанлигини, аҳоли камбағал табақаларини ҳимоя қилишни таъминлаш мумкин эмас. Барча турдаги ресурслар нобуд бўлишини камайтириш, талаб ва таклифни оптималлаштириш йўли ана шу. Бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнини юмшатиш йўли ана шу.

Бозор ёрдамчи муассасаларини барпо этиш мамлакат турли минтақалари ўртасидаги ўзаро фойдали алоқаларнинг ривожланишини таъминлаши лозим. Ўнлаб йиллар мобайнида маъмурий-буйруқбозлик системасининг ҳукмронлиги муносабатларнинг юқоридан қуйига ривожланиши билан боғлиқ бўлиб келди. Энди биз жумҳуриятлараро тенг қийматли айирбошлашларни амалга оширишимиз, бевосита алоқаларни ривожлантиришимиз, ўзаро озиқ-овқат ва саноат моллари етказиб бериш тўғрисида икки томонлама ва кўп томонлама шартномалар тузишимиз, хорижий мамлакатлар билан самарали савдо қилишимиз керак. Бу ишларнинг ҳеч бирини тегишли ёрдамчи муассасаларни вужудга келтирмай туриб амалга ошириб бўлмайди, демак «эски уй»ни бузишга ҳам шошилмаслик лозим. Шу туфайли комитет ана шу масалаларнинг барчасини махсус бўлимга киритишни, мазкур муаммони ҳал этишнинг босқичларини бу жараён фаол бозор муносабатларининг ривожланишига самарали кўмаклашадиган қилиб белгилашни таклиф этади.

Шу билан бирга лойиҳанинг турли бўлимларига оид мулоҳазалар жумҳуриятни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришни барқарорлаштириш ва уни бозор муносабатларига ўтказиш жараёнлари билан боғланган. Комитетнинг навбатдаги мулоҳазалари қуйидагилардан иборат:

Муқаддимада бу ҳужжатнинг мақсадини янада аниқроқ таърифлаб бериш, иқтисодиётни барқарорлаштириш вазифаларини ва асосий ёндашувларини, бозор муносабатлари асосида эришилиши лозим бўлган натижаларни — бундан халқ қандай наф кўришини кўрсатиб бериш лозим. Сув хўжалиги, суғорма деҳқончилик тўғрисидаги масалани алоҳида ажратиш, бу соҳада жумҳурият миқёсидаги бошқарув сақланиб қолишини, давлат бюджетининг бу тармоққа ажратиладиган маблағлари камаймаслигини таъкидлаш керак. Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг мана шу энг муҳим муаммосини, ундаги барча тармоқларнинг негизини ҳал қилиш солиқларга, йиғимларга боғлиқ бўлиб қолишига йўл қўйиб бўлмайди. Шу мақсад учун турли-туман солиқлар қишлоқ хўжалиги меҳнатчиларининг аҳволини ёмонлашишига йўл қўйиб бўлмайди. Чунки баъзан шундай бўлади: бир томондан харид нархларини оширамиз, иккинчи томондан эса солиқ юкини оғирлаштиришга интиламиз.

Иқтисодиётни барқарорлаштириш ва бозор муносабатларига ўтишнинг айрим йўналишлари бўйича баъзи қоидаларнинг мавҳумлик руҳини бутунлай истисно қилиш учун бу тадбирларни амалга ошириш воситаларини (мол-мулкни давлат ихтиёридан чиқариш, хусусийлаштиришни) аниқроқ очиб бериш керак.

Аҳоли ночор гуруҳларининггина эмас, балки барча меҳнатчиларнинг, шу жумладан қатъий маош, иш ҳақи оладиган кишиларнинг ҳам ижтимоий ҳимояланиши тўғрисидаги қоидани махсус равишда ажратиб кўрсатиш (индекслаш) зарур. Жумҳуриятда яшовчи ҳар бир киши бозорга ўтилиши ўз турмуш даражасининг жуда пасайиб кетишига олиб бормаслигидан кўнгли тўқ бўлсин. Зеро бизнинг барча ислоҳотларимиз инсон учун қилинмоқда.

Пулнинг қадрсизланиши жуда кучайиб кетишига йўл қўймаслик учун жумҳуриятга бошқа минтақалардан кўп миқдорда пул тушишини чеклаш йўллари ва усулларини белгилаш лозим. Айни вақтда бошқа мамлакатлардан, айниқса Эрон, Покистон, Ҳиндистон, Япониядан моллар ташиб келтириш учун бозорни анча кенг миқёсларда очиб қўйиш керак. Бу тадбир аҳоли эркин пул маблағларининг анчагина қисмини «боғлаб қўйиш», пулнинг қадрсизланишини камайтириш имконини беради. Сармоя сарфлаш сиёсати келгусида иқтисодиётимизнинг қолоқлигига олиб бормаслиги учун шу сиёсатга алоқадор масалаларнинг бутун мажмуини янада пухтароқ ўйлаб чиқиш керак. Бусиз ҳам биз ижтимоий-иқтисодий ва фан-техника тараққиётининг энг муҳим кўрсаткичлари соҳасида мамлакатда охирги ёки охиргидан аввалги ўринни эгаллаб турибмиз.

Маблағларнинг моддий имкониятлар ва қурилиш ташкилотларининг қувватлари билан мувозанатлаштириш муаммоларини ҳал қилиш ҳам лозим. Пудрат ишлари бозоринигина эмас, шу билан бирга аввало, қурилишларнинг чўзилиб кетишига йўл қўймаслик учун пудрат қувватлари бозорини вужудга келтириш, чала қурилишларни кескин камайтириш керак. Шу билан бирга сармоя мажмуи учун ресурс имкониятларини жумҳуриятдангина эмас, унинг ташқарисидан ва ҳатто жаҳон бозоридан ҳам топиш керак.

Ҳукумат тақдим этган «Асосий йўналишлар» лойиҳаси хусусидаги бизнинг энг муҳим мулоҳазаларимиз мана шулардан иборат. Комитетнинг фикрича, лойиҳани муҳокама қилиш чоғида жумҳурият Олий Кенгашига тушган бошқа кўпгина тавсиялар каби мана шу мулоҳазалар ҳам ҳисобга олиниши керак.

ВИЗИТ ТУГАДИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Бугун қалъа ҳовлисида фахрий қоровул саф тортди. Қисқача учрашув маросимидан кейин М. С. Горбачев ва Ф. Миттеран қадимий бинонинг катта хонаси томон бордилар, у ерда улар яккама-якка, сўнгра Франция Бош вазири М. Рокар, давлат вазири, ташқи ишлар вазири Р. Дюма, ССЖИ ташқи ишлар вазири Э. А. Шеварднадзе иштирокида суҳбатлашдилар. Музокаралар тугагандан кейин Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи билан Франция Жумҳурияти ўртасида тотувлик ва ҳамкорлик тўғрисида шартнома, шунингдек Совет-Франция ҳамкорлигининг устун соҳалари тўғрисидаги ўзаро айирбошланадиган мактублар имзоланди.

Шундан кейин бўлиб ўтган журналистлар билан учрашувда М. С. Горбачев ва Ф. Миттеран вақт жиҳатидан қисқа, аммо мазмунан анча бой бўлган Олий даражадаги Совет-Франция учрашувига якун ясадилар.

Бўлиб ўтган музокаралар — Совет Иттифоқи билан Франция ўртасидаги муносабатларда янги босқичдир, деди ТАСС мухбири билан суҳбатда Франция миллат мажлисининг раиси Социалистик партиянинг таниқли арбоби Л. Фабиус. Бугун имзоланган ҳужжатлар ғоят муҳимдир, аммо Ф. Миттеран билан М. С. Горбачевнинг учрашувлари чоғида ҳукмронлик қилган ажойиб вазиятни алоҳида таъкидлашни истардик. Совет Иттифоқи тинчликни мустаҳкамлаш ишида ғоят муҳим роль ўйнамоқда ва Франция билан ССЖИ ягона йўлдан бораётганлиги жуда яхшидир. Мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларда қарор топган муҳитдан ғоят мамнунман.

Ўз вақтида амалга оширилган ташриф, — деди ССЖИ ташқи ишлар вазири Э. А. Шеварднадзе ТАСС мухбирига, ташрифнинг асосий якуни шундан иборатки, ғоят муҳим, ноёб ҳужжат имзоланди. Бу ҳужжат ўн йиллар, балки юз йиллар давомида ССЖИнинг Франция билан муносабатларида эришилган барча ижобий жиҳатларни мустаҳкамлайди ва келгусидаги истиқболни белгилаб беради, деди вазир.

Бугун эълон қилинган баёнотда «Франция — ССЖИ» жамияти М. С. Горбачевнинг Францияга ташрифи чоғида имзоланган тотувлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани табриклади. Франция-Совет муносабатларига хос бўлган ҳамжиҳатлик ва иноқлик ҳар иккала мамлакат манфаатларига мос тушади ва Ер юзида тинчликни мустаҳкамлашга кўмаклашади, деб таъкидланади жамиятнинг баёнотида.

Бугун М. С. Горбачев Москвага жўнаб кетди. У билан бирга Э. А. Шеварднадзе, Л. А. Воронин, Н. А. Назарбоев, А. С. Черняев жўнаб кетдилар.

Орли аэропортида Совет Президентини Ф. Миттеран, Р. Дюма, Франциянинг ССЖИдаги элчиси Ж.-М. Мерийон, ССЖИнинг Франциядаги элчиси Ю. В. Дубинин, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

ДЕПУТАТЛАР ЎҚУВИ

Сиёсатшунослик ва бошқарув илмгоҳининг раҳбар ходимлар ва мутахассислар малакасини ошириш факультетида Ўзбекистон ССЖ ва Тожикистон ССЖ халқ депутатлари вилоят кенгашлари доимий комиссиялари раислари икки ҳафта ўқидилар.

Тингловчиларнинг эътибори социализм қурилишининг ленинча тушунчасини чуқур ўрганишга, сиёсий системани тубдан ислоҳ қилишнинг долзарб назарий ва амалий масалаларига, маҳаллий кенгашларнинг тўла ҳокимиятни таъминлаш йўлларига қаратилган эди. Социалистик жумҳуриятларнинг чинакам федератив иттифоқини тузиш мақсадлари ва йўллари, халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг асосий йўналишларини амалга ошириш ва бозор иқтисодиётига ўтиш вазифалари; аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш муаммоларини ҳал этиш, миллатлараро муносабатлар ва байналмилал тарбияни яхшилаш, жаҳон тараққиёти ва Совет давлатининг ташқи иқтисодий фаолияти масалалари муҳокама қилинди.

Гуруҳ-гуруҳ бўлиб ўтказилган дарслар, амалий машғулотлар, давра суҳбатлари чоғида вилоят Советлари доимий комиссиялари ишини режалаштириш ва ташкил этиш масалалари юзасидан кенг фикр алмашув бўлди.

Тингловчилар ҳузурида Ўзбекистон ССЖ Конституциявий Назорат Комитетининг раиси, Ўзбекистон ССЖ Фанлар академиясининг академиги Ш. З. Ўразаев, ССЖИ Конституциявий Назорат комитетининг аъзоси, Ўзбекистон ССЖ Фанлар академиясининг мухбир аъзоси А. А. Аъзамхўжаев, Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши Транспорт, йўл хўжалиги, алоқа ва информатика комитетининг раиси Ғ. З. Заҳриддинов, Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши билан жумҳурият Вазирлар Кенгаши Котибиятининг бўлим мудирлари, вазирлар, жумҳурият давлат комитетлари ҳамда идораларининг раҳбарлари, Сиёсатшунослик ва бошқарув илмгоҳининг етакчи профессор-муаллимлари сўзга чиқдилар.

ШАҲАРСОЗЛАР КЕНГАШИ

Самарқандда очилган Бутуниттифоқ семинар — кенгашда шаҳарсозлик бўйича мутахассислар тайёрлаш муаммолари муҳокама қилинмоқда. Семинар-кенгашда Москва, Ленинград, Киев ва мамлакатимизнинг бошқа шаҳарларидан келган олимлар ҳамда мутахассислар иштирок этмоқда.

— Муҳокама қилинаётган муаммолар биз учун ниҳоятда долзарбдир, — дейди Самарқанд меъморчилик-қурилиш илмгоҳи шаҳарсозлик кафедрасининг мудири И. Шукуров. — Бизнинг илмгоҳимиз Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистонда шаҳарсозлик соҳаси мутахассисларини тайёрлайдиган ягона олий ўқув юртидир. Ваҳолонки, минтақада бу соҳа мутахассисларига талаб катта бўлиб, ҳал этилмаган кўпгина масалалар тўпланиб қолган.

(ТАСС).

ИНСОН ВА ҚОНУН

ЖИНОЯТЧИЛИККА ҚАРШИ КУРАШ — ҲАММАНИНГ ИШИ

Вилоят партия—хўжалик фаолларининг йиғилиши ана шу масалага бағишланди

ОДАМЛАР кўчада юришга қўрқиб қолди: ҳар қадамда безорилик, қотиллик. Одамлар уйини ёлғиз қолдиришга қўрқадиган бўлди: ҳар қадамда ўғирлик, талончилик. Одамлар машина минишга қўрқадиган бўлиб қолди: яна ўғирлик, олиб қочиш, талончилик. Эътибор берсангиз, фойдаланишга топширилган ҳар бир янги турар-жой биносидаги ҳар тўртта хонадоннинг учтасида темир эшик, учтадан қулфи билан. Тўртинчи хонадон ҳам бундай эшикни жон деб ўрнатарди, лекин у қиммат — давлат баҳоси — 500 сўм, ўрнатиб бериши 100 сўм. Кимга зарур шунча харажат? Ҳеч кимга!

Ҳозир кунига 50—60 хонадонга ўғри тушяпти. Жазо эса суст. Давлат баҳоси 9—10 минг сўмлик, бозор баҳоси 40—50 минг сўмга чиққан машинани ўғирлаган одамга 500 сўм жарима жазоми ахир? Қонунда 2 йилгача қамоқ жазоси ҳам бор. Лекин жазонинг бу тури камдан-кам қўлланилади ҳозир. Қолаверса, ўғриларга, безориларга, қотилларга амалдаги жиноят кодексида кўзда тутилган жазо чораларининг энг юқориси ҳам — жуда кам, ночор. Шўро қонунлари инсонпарвар дея, мана шу «инсонпарварлик» учун курашиб, чамамда, жиноятчиликни гуркиратиб ўстираяпмиз ва бу ўсиш жамиятни ҳалокат ёқасига етаклаётгани ҳеч кимга сир эмас. Хўш, нега шундай? Қонунларимиз нега шунчалик ожиз? Жиноятчилик нега тобора ривожланяпти?

«Вилоятда қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашда коммунистларнинг роли» мавзусига бағишланган партия-хўжалик фаоллари йиғилишида ана шу саволлар кўндаланг қўйилди, жиноятчиликнинг ўсиши билан боғлиқ жиддий муаммолар ҳақида сўз юритилди. Йиғилишда вилоят партия қўмитасининг иккинчи котиби **В. Гришчук** маъруза қилди.

— Вилоятимизда шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида 7600 жиноят содир этилди, — деди маърузачи. — Бу ўтган йилгидан бирмунча кўп. Интизом бўшашди. Шартнома мажбуриятларининг бажарилмаслиги оқибатида саноат корхоналарида бир неча миллионлаб сўмлик маҳсулот кам ишлаб чиқарилмоқда. Маъмурий органлардаги интизомсизлик ва тартиббузарликлар натижасида ҳар 4 та жиноий ишнинг бири муддатида тугалланмаяпти, асоссиз чўзиб юбориляпти. Вилоят маъмурий органлари раҳбарлари аҳволни яхшилаш учун жиддий иш олиб бормаяптилар.

Илғор тажрибаларни ўрганишимиз зарур. Масалан, Минскда жиноятчиликка қарши кураш муваққат қўмитаси томонидан самарали ишлар қилинаётган экан. Нега биз ҳам шу тажрибани ўрганишимиз мумкин эмас? Жиноятчиликнинг кўп турларига қарши курашда ўша соҳалар бўйича тузиб қўйилган комиссиялар катта иш қилиши мумкин. Лекин афсуски, уларнинг иши сезилмайди. Масалан, Орджоникидзе ноҳиясида ичкиликбозликка қарши кураш йўқ даражада. Бу мақсадда тузилган комиссия ишламай қўйган. Жиноятчиликнинг олдини олишда жамоат тартибини сақлаш, жамоатчилик пунктлари роли салмоқли бўлиши керак, лекин вилоятимизда бунга эътибор берилмаяпти. БХСС хизмати ходимлари меҳнат жамоаларига кўпроқ чиқиши керак. Яқинда Тошкент гўшт комбинати дарвозаси олдида яширин камера билан суратга олинган кадрларни кўрдим. Ўғри ва ташмачилар шу даражада ўз ҳолига ташлаб қўйилганидан уялиб кетасан киши. Ишчилар эгнидаги кийими остида яшириб олиб чиққан гўшт ва колбасалар шундоққина комбинат девори ортида уларни кутиб турган чайқовчига пулланмоқда. Агар бу кадрларни харидор кўрса, ҳеч ким чайқовчидан колбаса олиб емасди. Коммунистик ноҳиясига бораверишда, шох йўл ёқасида чайқовчилар 100—200 шишалаб Чимкент пивосини ёнига қўйволиб очиқ-ойдин икки сўмдан пуллашяпти. Улар нега шунчалик эркин?

Милиция мутлақо ишламаяпти эмас, ишлаяпти. Айни пайтда, ана шу ишни кўпроқ рўзномаларда, радио ва телевизорда халққа кўрсатиб бориш зарур. Вилоят прокуратураси қанча-қанча моллар омборларда яшириб қўйилганини аниқлади, лекин бу текширув вилоят телевидениеси орқали кўрсатилмади.

Ўзбек халқи сабрли. У совун йўқлигига ҳам, шакар йўқлигига ҳам тоқат қилади, чидайди. Лекин одамлар ўзининг хавфсизлиги таъминланмаслигига тоқат қилолмайди.

Маъруза бўйича музокарани бошлаб берган Бўстонлиқ ноҳия партия қўмитасининг иккинчи котиби **У. Каримбердиев** ноҳияда битта терговчига бунча, битта судьяга унча иш тўғри келади, уларга жуда оғир, деган ҳаммага маълум гаплар билан сўзини бошлади. Бўстонлиқ ноҳияси тоғли зона бўлгани учун бу ноҳия милиция ходимларини алоҳида иссиқ кийимлар билан таъминлаш, уларнинг автомобилларини таъмирлашни ҳам алоҳида йўлга қўйиш керак деган имтиёзталаб гаплардан кўра асосий муаммоларни ҳал этишга нафи тегадиган аниқ мулоҳазалар айтилганда фойдалироқ бўларди.

Лекин маърузада табиат муҳофазаси ҳақида фикр билдирилмаганлиги тўғрисидаги эътирози жуда ўринли. У табиатга ваҳшийларча муносабат тўғрисида гапириб, аниқ мисоллар келтирди: биргина Сойлиқ қишлоғининг ўзида 22 та дам олиш даргоҳлари бор. Лекин уларнинг биронтасида тозалаш иншоотлари йўқ ва улардан чиқаётган оқавалар тўғри Чирчиқ дарёсига оқизилмоқда. Бу дарёдан эса Тошкент шаҳри аҳолисининг ярмидан кўпи сув ичади. Биз бундай хатти-ҳаракатлар бўйича жиноий иш қўзғаш учун материалларни топширдик, — деди у. — Вилоят ички ишлар бошқармаси ва прокуратурасидан бу ишларни охирига етказишни сўрардик.

Жуда тўғри. Охирига етказганда ҳам, айбдорларни қонунда кўзда тутилган энг юқори жазоларга тортиш зарур. Токи. бутун халқнинг ҳаёт-мамоти бўлган сув ва ҳавони булғатаётганларнинг жазоланиши бошқаларга жиддий сабоқ бўлсин.

Вилоят Ички ишлар бошқармаси сиёсий бўлимининг бошлиғи **В. Пустовалов** ўз сўзида халқ орасида ҳуқуқни менсимаслик, қонунни инкор этиш кайфияти кучаяётгани, йиғилишда иштирок этаётган депутатлар бу масалани сессияга олиб чиқиб тегишли қонун қабул қилишга эришишлари тўғрисида фикр юритди, нотиқ сўзларининг биринчи қисми қуруқ мадҳиябозликдан иборат бўлгани учун кўпчиликка ёқмади.

Чиноз ноҳиясидаги Яллама қишлоқ шўросининг раиси Э. Қўшимов қишлоқдаги 17 минг аҳолига атиги икки участка инспектори, 30 минг аҳолига эса фақат бир балоғатга етмаган ёшлар инспектори борлигини таъкидлаб, улар сонини кўпайтириш ҳақидаги таклифларни ўртага ташлади.

Вилоят ижроия қўмитаси раисининг ўринбосари, вояга етмаган ёшлар билан ишлаш бўйича комиссиянинг раиси **Д. Жаҳонгирова,** Бекобод шаҳридаги Муқимий номли маҳалла қўмитасининг раиси **О. Ҳожиматов**ларнинг чиқишларида ҳам ўзлари мутасадди бўлган соҳадаги аҳвол тўғрисида фикр мулоҳазалар юритилди.

— Иттифоқда ҳар ўн минг аҳолига 18,9 нафар милиция ходими тўғри келади, — деди Ўзбекистон ССЖ Ички ишлар вазирининг биринчи ўринбосари **В. Гусев.** — Ўзбекистонда эса бу рақам саккиз нафардан иборат. Мен бу билан милиция ходимларига ҳомийлик қилмоқчи эмасман, лекин ҳақиқий аҳвол шундай. Бошқа жумҳуриятлардаги ҳозирги иқтисодий-маънавий ҳаёт оғирлиги натижасида яқин келгусида дайдилар, гиёҳвандлар, текинхўрларнинг жанубга оқиб келиши кутилмоқда. Биз бунинг олдини олиш, бунга йўл қўймаслик учун хушёр бўлишимиз керак.

Вилоят прокуратурасининг бўлим бошлиғи, партия ташкилотининг котиби **Х. Набиев** комиссияларнинг қониқарсиз иши, жойларда социал адолатнинг бузилаётгани тўғрисида фикр юритди. «Мен, — деди у, — вилоятда ёмон ишлагани ёки мутлақо ишламагани учун бирон бир комиссия раисининг ишдан бўшатиш билан жазоланганини эслайолмайман. Айрим ноҳияларда социал адолатни раҳбарларнинг ўзлари бузишяпти. Масалан, Оржоникидзе ноҳиясидаги Ленин номли жамоа хўжалигида 800 киши ишлайди, уларга бу йил битта автомобиль ажратилган. Унинг ёнида «Труд» кооперативи бор, унда атиги 100 киши ишлайди ва уларга иккита автомобиль берилган. Хўш, бу кимнинг айби? Албатта, автомобиль тақсимотининг бошида ўтирган ноҳия ижроқўми раҳбарларининг айби. Охирги икки ойда қонунга хилоф равишда чиқарилган 630 та буйруқни бекор қилдик. Бироқ, ҳар бир ноҳия ижроқўми ҳузурида ҳуқуқшунос штатида ишлайдиган махсус одам бўлатуриб, улар томонидан биронта буйруқ бекор қилинмаган. Буни қандай тушуниш керак, бунақа штатни банд қилиб маош олишнинг кимга кераги бор?»

— Ўтган йили жумҳуриятимизда 85 минг жиноят содир этилди, — деди музокарада сўзга чиққан Ўзбекистон ССЖ прокурори **Б. Мустафоев.** — Шундан минг хонадонда одам ўлган. Минглаб одамларнинг уйи таланяпти. Бунга бефарқ қараш нафақат маъмурий органлар ходимларининг, балки ҳар бир кишининг виждонига хилофдир. Ҳар йили жумҳуриятимизда судларда 70 минг фуқаролик иши кўриб чиқилади. 1989 йилда 2 миллион 600 минг маъмурий жавобгарлик қайд этилди. Бу рақамлар қонун бузишнинг ҳозирги даражасини кўрсатиб турибди. Демоқчиманки, биз яратиб қўйган шароит мана шунақа тартиббузарликларни туғдирган, туғдирмоқда. Жумҳурият ҳудудида амал қилаётган қонунларга қатъий риоя қилинишини таъминлашимиз зарур. Бунинг учун эса қонунни ижро этувчи ҳамма — мендан тортиб ноҳия прокуратурасидаги бошловчи прокурор, милиция, суд ходимларининг қўли ва виждони тоза бўлиши керак.

Таъкидлаш жоизки, жумҳурият янги прокурорининг чиқиши лўнда ва мазмунлилиги билан йиғилиш қатнашчиларига манзур бўлди.

Дарвоқе, фаоллар йиғилиши муносабати билан тил ҳақида икки оғиз сўз. Маъруза рус тилида бўлди, майли, маърузачи рус. Лекин ўзбек тилида жуда бежирим гапираоладиган ўртоқлар давлат тилида гапирмаганликлари йиғилиш қатнашчиларининг ҳақли эътирозларига сабаб бўлди. Шундан сўнг айрим нотиқлар (ўзбеклар) ўз нутқларини давлат тилида жуда яхши баён этишди. Масалан, вилоят прокуратурасининг бўлим бошлиғи Хошим Набиевичнинг ўзбек тилидаги чиройли ва ширали нутқи кўпчиликда яхши таассурот қолдирди. Мен эса ҳайрон бўлдим: она тилида шундай равон сўзлайдиган кишиларнинг давлат тили ҳақидаги қонунга риоя этмасликларининг боиси нимада? Ахир қатнашчиларнинг 99 фоизи ўзбеклар ва ўзбек тилини тушунадиган миллат вакиллари бўлмиш йиғилишда нега қонуний давлат тилида сўзламаслик керак? Ахир ҳар бир фуқаро тил ҳақидаги қонунни ҳурмат қилиши лозим. Хусусан шу йиғиннинг ўзи қонунларни сўзсиз бажариш масаласига бағишланган.

Яна асосий мавзуга қайтамиз. У ғоят долзарб. Биз музокараларда айтилганларга қўшимча равишда йиғилишнинг бир неча иштирокчисига бир савол билан мурожаат қилдик:

— Жиноятчиликни камайтириш учун сизнингча нима қилмоқ керак?

Вилоят адлия бўлими бошлиғининг муовини Т. Пидаев:

— Ҳар ким ўз ишини қилиши керак. Жиноятчиликка қарши курашни шу курашга даъват этилган касбдаги кишилар олиб борсин. Халқ дружиналари, жамоатчилик қўмиталари ҳеч нима бермайди — қуруқ .гап бўлиб қолаверади.

Бўстонлиқ ноҳия халқ судьяси **Ю. Илҳомов:** — Қонунни кучайтириш керак. Жиноятчиларнинг 60—70 фоизи қайта жиноятга қўл ураётганлардир. Қонун бўйича, биринчи марта жиноятга қўл урган вояга етмаганларга (кўп жиноят турлари бўйича) қамоқ жазосини беролмаймиз: қамоқ муддати белгиланиб, ҳукм ижроси кечиктирилади. Ўша кечиктирилган муддатда улар яна жиноятга қўл урадилар. Бу йил март ойида 9 нафар ўсмирга нисбатан ҳукм ижроси 2 йил кечиктирилган эди, ҳозиргача уларнинг беш нафари такрор жиноят қилиб қора курсига ўтирди.

— Қамоқ жазоси билан тарбиялаб бўлмайди дегувчи инсонпарвар-ҳуқуқшунос олимларнинг фикричи?

— Буни қўллаш керак, лекин барчага баробар эмас: тасодифан жиноят қилганлар бўлади, масалан, автоҳалокат. Уларни қамоқ издан чиқариши мумкин, лекин атайлаб, пухта ўйлаб қилинган жиноятларнинг сабабчиларига бундай инсонпарварликни қўллаш — жамият учун зарарли.

Бўстонлиқ ноҳия ички ишлар бўлими бошлиғи **Т. Соатов:**

— Ходимлар муҳофазасини, сонини, техникани кўпайтириш керак.

Калинин ноҳия халқ судининг раиси **Г. Исахонова:**

— Ҳамма яхши ишлаши керак. Қонунда жазони кучайтириш керак. Жиноятчини очиқда қолдирсак, яна жиноят қилади. Жамоатчилик ҳам жиноятчига қарши қўзғалиши зарур. Қўшнимникига ўғри тушса милиция, прокуратурадан олдин қўшни билади, қўшни кўради. Қараб турмасин.

— Кейин уни ярим йил—бир йил гувоҳ сифатида судрайсизлар-ку?

— Бу қонун, нима қилайлик?

Вилоят ички ишлар бошқармаси жиноят қидирув бошқармасининг бошлиғи **Ғ. Тошматов:**

— Техникани кучайтириш, дружиначи, жамоатчилик — қуруқ гап. Қирқ еттинчи йил қонунини қўллаш керак. Милиция ходимининг ҳуқуқий муҳофазасини кучайтириш зарур: жиноятчи башарангга туфлаб кетади, ҳақорат қилади — қўлинг қисқа.

Вилоят ички ишлар бошқармаси БХСС бўлимининг бошлиғи **М. Турсунхўжаев:**

— Қонун пачоқ. Баттар пачоқлашаяпти. 1989 йил 2 майгача олибсотар чайқовдан 30 сўмдан ортиқ фойда кўрса уни жиноий жавобгарликка тортиш мумкин эди. Ҳозир — 100 сўм. Чайқовчи 99 сўм фойда кўрса ҳам унинг устидан жиноий иш қўзғаб бўлмайди. Харидорни алдаш, ҳақидан уриб қолишни сотувчи — ёш бола ёки қиз бажаради, уни жавобгар қиламиз. Лекин сотувчини шунга ўргатган ва шароит яратиб берган катта жиноятчи — магазин мудирига жазо йўқ. Уни икки марта маъмурий жазолагач, учинчисида жиноий жавобгарликка тортишни қонунга киритиш зарур...

Йиғилишни вилоят партия қўмитасининг биринчи котиби С. М. Мамарасулов якунлади.

Ҳ. ОЛИМЖОНОВ.

ОЛМАЛИҚДА ДЎСТЛИК БАЙРАМИ

Вилоятимизнинг навқирон шаҳарларидан ҳисобланмиш металлурглар ва кимёгарлар шаҳри Олмалиқда ҳозирда юз мингдан зиёд турли миллат вакиллари бир оила аъзоларидек тинч-тотув яшаб келмоқдалар. Шу боис бу ердаги барча тадбирлар, байрамлар ҳамда маросимлар кўтаринки руҳда ўтади.

Куни кеча Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳуриятн ташкил топган кун муносабати билан ўтказилган дўстлик байрами ҳам сўзимизнинг яққол тасдиғидир. Ушбу байрамга Оҳангарон, Пискент вилоятларидан ҳам меҳмонлар ташриф буюришди. Парадлар хиёбонида бўлиб ўтган мазкур анжуманни шаҳар партия қўмитаси биринчи котиби, шаҳар Кенгаши раиси А. Абдувосиқов қисқача кириш сўзи билан очди. Шундан сўнг байрам қатнашчилари шаҳардаги барча бадиий ҳаваскорлик жамоалари ижросида куй ва қўшиқлар тинглашди.

Байрамга Тошкентдан ташриф буюрган Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган артист Қодир Мўминов раҳбарлигидаги «Ўзбекистон» мусиқавий рақс театр студияси, ССЖИ халқ артисти Галия Измайлова, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати Насиба Усмонова, Ҳамза, Горький номли театрлар, Ўзбекистон давлат филармонияси артистлари чиқишлари янада файз киритди.

Байрам давомида мактаб ўқувчилари томонидан уй ҳайвонлари кўргазмалари ташкил этилди. Ўзбек миллий кураши бўйича полвонлар беллашуви ўтказилди. Беллашув ғолибларига қўзичоқлар тақдим этилди. Шаҳардаги спорт секцияларида шуғулланаётган таэквандо кураши усталари ўзларининг чиқишлари билан кўпчилик диққат-эътиборини жалб этишди. Айниқса, табиат неъматлари кўргазмаси, шаҳар умумий овқатланиш бошқармаси моҳир пазандалари тайёрлаган ноз-неъматлар байрам иштирокчиларида катта таассурот қолдирди. Байрам сўнгида унинг фаол қатнашчиларига, ташкилотчиларга шаҳар мебель комбинати ва бошқа саноат корхоналарида ишлаб чиқарилаётган турли хил ёдгорлик буюмлари топширилди. Хуллас, шу кунги тадбир ҳақиқий дўстлик, биродарлик байрамига айланди.

А. ШЕРОВ.

Суратларда: дўстлик байрамидан лаҳзалар. В. Харитонов суратлари.

Ҳодиса

ГАРОВГА ОЛИНГАНЛАР ОЗОД ҚИЛИНДИ

Тошкентдаги 1-тергов изоляторидаги тергов қилинаётганлар гуруҳи гаровга олган кишиларни озод қилиш учун ички ишлар вазирлиги бўлинмасига атиги тўрт дақиқа керак бўлди.

Жумҳурият давлат хавфсизлиги қўмитасининг жамоатчилик билан алоқалар марказида ва Ўзбекистон ССЖ ички ишлар вазирлиги матбуот марказида хабар қилишларича, 29 октябрь куни тунги соат икиларда вазирликнинг навбатчилик қисмига тергов изоляторида фавқулодда ҳодиса юз берганлиги хабар қилинди. Беш нафар маҳбус уч кишини — тергов изоляторининг назоратчиларини гаровга олган. Назоратчилардан бири аёл киши бўлган. Қамоқдагилар изолятордан бемалол чиқиб кетиш учун машина ва қурол сўрашган.

Узоқ вақт музокаралар олиб борилганидан кейин мурросага келинди — гаровга олинганлар ҳаётини сақлаб қолиш мақсадида жиноятчиларга машина бериш ваъда қилинди. Бунинг устига машинани икки марта алмаштиришга тўғри келди: жиноятчиларни автомобилнинг маркаси қаноатлантирмади — улар ойналари ичкари кўринмайдиган қилиб қорайтирилган «Жигули» берилишини талаб қилдилар.

Бироқ, жиноятчилар яна бир шарт қўйишганида — гаровга олинганларни ўзлари билан олиб кетишларини айтишганида музокаралар боши берк кўчага кириб қолди. Шунда прокуратуранинг розилиги билан ва унинг ходимлари иштирокида гаровдагиларни озод қилиш юзасидан операция ўтказилди.

Соат 17 да фаол муҳофаза воситалари ёрдамида гаровдагилар озод қилинди. Икки жиноятчи ўлдирилди, қолганлари турли даражада жароҳатланди.

(ЎзТАГ).

• Ҳар тўғрида

Айбдор «Кока-кола»

Греция пойтахти Афинадаги кўпгина магазинлар бутун дунёда машҳур «Кока-кола» ичимлигини сотишдан бош тортдилар. Улар 1996 йилги олимпиада ўйинлари ўтказиладиган жой деб Афина эмас, балки АҚШнинг Атланта шаҳри танлаганида ушбу компанияни айбдор деб билмоқдалар.

Гап шундаки, «Кока-кола» компанияси Халқаро олимпия комитетининг асосий ҳомийларидан биридир. Греклар бўлажак Олимпия ўйинларини ўтказиш учун Атланта танланганида «Кока-кола»нинг таъсири ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлди, деб ҳисоблаётирлар.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

ГАЗДАН ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ!

АМАЛИЕТДАН МАЪЛУМ БУЛИШИЧА, ГАЗ АСБОБЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ҚОИДАЛАРИНИНГ САЛГИНА БУЗИЛИШИ ҲАМ ПОРТЛАШ, ЁНҒИН, ЗАҲАРЛАНИШ СИНГАРИ ОҒИР ОҚИБАТЛАРГА ОЛИБ КЕЛАР ЭКАН.

БАРЧА ВА ҲАР БИР КИШИНИНГ БАЖАРИШИ ШАРТ БЎЛГАН АСОСИЙ ГАЗДАН ФОЙДАЛАНИШ ҚОИДАЛАРИНИ ЭСЛАТИБ УТАМИЗ:

— дудбуронда тортиш кучи мавжуд бўлгандагина газ сув иситгичлардан фойдаланинг;
— ўзбошимчалик билан газ асбобларини жойдан-жойга кўчирманг;
— газ асбобларини мустақил равишда ўзингиз тузатманг, барча носозликлар фақат газ хўжалиги ходимлари томонидангина тузатилиши зарур.

ҚУЙИДАГИЛАР МАН ҚИЛИНАДИ:

— носоз газ асбобларидан фойдаланиш;
— газ асбоблари ўрнатилган хонада ухлаш;
— хонани иситиш мақсадида газ плиталаридан фойдаланиш;
— газ устунига арқон боғлаш ва унда кирларни қуритиш;
— ёқилган газ асбобларини назоратсиз қолдириш.

ЁДИНГИЗДА БУЛСИН!

ГАЗ АСБОБЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ҚОИДАЛАРИГА ҚАТЪИЙ РИОЯ ҚИЛИШ — СИЗНИНГ ХАВФСИЗЛИГИНГИЗ ГАРОВИДИР!

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ГАЗЛАШТИРИШ БОШҚАРМАСИ.
«ЭРА» ТАЖРИБА РЕКЛАМА-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ АГЕНТЛИГИ.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ КИНОФИЛЬМЛАРНИ ИЖАРАГА БЕРИШ ИДОРАСИ
7 НОЯБРДА
ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИНИНГ ШАҲАР ВА НОҲИЯЛАРИДА
УЛУҒ ОКТЯБРЬ СОЦИАЛИСТИК ИНҚИЛОБИГА БАҒИШЛАНГАН ФИЛЬМЛАРНИНГ
ТЕМАТИК НАМОЙИШИНИ ЎТКАЗАДИ:

Ангрен шаҳри, «ДЎСТЛИК» кинотеатрида — ВЛАДИВОСТОК, 1918 ЙИЛ.
Ангрен шаҳри, «АНГРЕН» кинотеатрида — ЁТ БЎРОНЛАР.
Бекобод шаҳри, «ЎЗБЕКИСТОН» кинотеатрида — ЭЛЧИЛАР ФИТНАСИ.
Бекобод шаҳри, «ЮБИЛЕЙ» кинотеатрида — ҲУКУМАТ АЪЗОСИ.
Олмалиқ шаҳри, «КОИНОТ» кинотеатрида—ЎҚ ЁМҒИРИ ОСТИДА.
Янгиобод шаҳри, «КАМАЛАК» кинотеатрида — ҚУЗҒОЛОН МАЙДОНИ.
Тўйтепа шаҳри, «ВЛКСМ 40 ЙИЛЛИГИ» кинотеатрида — ҚУЗҒОЛОН МАЙДОНИ.
Бўка шаҳри, «ОКТЯБРЬ 50 ЙИЛЛИГИ» кинотеатрида — САВДОГАР АЁЛ ВА ШОИР.
Калинин қишлоғи, «ОРЗУ» кинотеатрида — ЎРТОҚ АРСЕНИЙ.
Чирчиқ шаҳри, «НАВОИЙ» кинотеатрида — ШАМШИР ТИҒИ ОСТИГА; ЎРМОН КЎЧАСИДАГИ УЙ.
Ғазалкент шаҳри, «БЎСТОН» кинотеатрида — ДЕНГИЗДАН СИГНАЛ; КАТТА-КИЧИК УРУШ.
Янгийўл шаҳри, «ҒАЛАБА» кинотеатрида — НАФРАТ; ИСЁНКОР ТЎСИҒИ.
Солдатский шаҳри, Маданият уйи — ЛЮДМИЛА.
Қибрай қишлоғи, «ИТТИФОҚ» кинотеатрида — НОН, ОЛТИН, ТЎППОНЧА.
Чиноз шаҳри, «ВАТАН» кинотеатрида — ТАҲЛИКАЛИ ТОНГ.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 31/Х да А. Қодирийнинг Ўтган кунлари.
МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА — 31/Х да Мушкул савдо.
АБРОР ҲИДОЯТОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ДРАМА ТЕАТРИДА — 31/Х да Фармонбиби аразлади.

Ўрта Чирчиқ ноҳия халқ таълими бўлими, касаба ходимлари ноҳия уюшмаси, партия ташкилоти мазкур бўлим мудири Л. Н. Нуруллаевга рафиқаси
Нафиса НУРУЛЛАЕВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КУЧАСИ, 32.

МУҲАРРИР ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: мафкура — 325778, деҳқончилик-саноат — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Советлар ҳаёти — 325645; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325733, хатлар ва оммавий ишлар —334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.